HAFTALIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ 26 EYLÜL 1996 PERŞEMBE SAYI:21 FİYATI: 70.000.TL. (kdv dahil)

ÖKÜZ

beni paranla satın alabileceğini mi sandın

KADER ÖZTÜRK'ÜN ÇİĞNENEN ONURU

Onu "küçük fahişe" diye tanıttılar. Önce Aktüel, sonra Show Tv'den Reha Muhtar, en sonra da görüşmeye bile gerek duymadan asparagas yapan diğer beş-onbin liralık gazeteler...

Kader Öztürk, 28 yaşında. Yıllardır Beyoğlu'nda oturuyor. Beyoğlu kaldırımlarıyla 16 yaşında tanışmış. Geçirdiği bir hastalık nedeniyle 16 yaşına kadar yürüyememiş.

En çok sevdiği şarkı "İstanbul Sokakları". "Onu benden siz aldınız, onu benden siz çaldınız, İstanbul sokakları" diye mırıldandığı şarkıyı ona Beyoğlu sokakları sevdirmiş. Babası o altı aylıkken evi terketmiş. Kader, Ömer Hayyam'da oturuyor. Ömer Hayyam'da oturan herkes onu seviyormuş. Kasaba uğradığı zaman, kasap ona paket yaptığı eti, manav patlıcanı, domatesi, pavyon sahipleri harçlığını, kahvehane sahipleri de öğle yemeğini ve çayını ısmarlarmış Kader'e. Taa ki medya onu "keşfedinceye" kadar. Kader, bu keşifi ve sonrasını şöyle anlatıyor:

"Bir gün mahallede 'Kader, seni gazeteciler arıyor' dediler. Ben de benim yıllardır tanıdığım kahyalık yapan abi var, onu aldım yanıma, gazetecilerin yanına gittim. Aktüel dergisinden Ayşe adlı bir kadınla görüştük. Bana 'Nasıl geçiniyorsun?' diye sordu. Ben bütün hayat hikayemi, nasıl geçindiğimi sana anlattığım gibi ona da anlattım. Annemin çalışamadığını söyledim. Bana 'fuhuş yapıyormuşsun' dedi. 'Hayır ' dedim. 'Sen fuhuş yapıyorum de. Sana yardım edeceğiz' dedi. Bana 20 milyon lira verdi. Yanımdaki kahyaya 'onu kucağına al, elinden tut fotoğrafınızı çekelim' dedi. Hem fotoğraf çektiler, hem de TV'ye çektiler. Üstüme başıma kıyafet aldılar. 20 milyon

Sabah olup uyanınca onu unutun

DEVAMI 3. SAYFADA

Akşamsefası

ORHAN PAMUK

Merdivenlere Oturmuş Kederle

Toprakta ayak sesleri duyuyorum, rüzgarın uğultusu; çok uzaktan bir uçak da geçiyor. Sonra bir bakıyorum: Aslında üzüldüğüm, hep kendi üzüldüğüm. Niye herkes yalnız başına kendi oluyor?

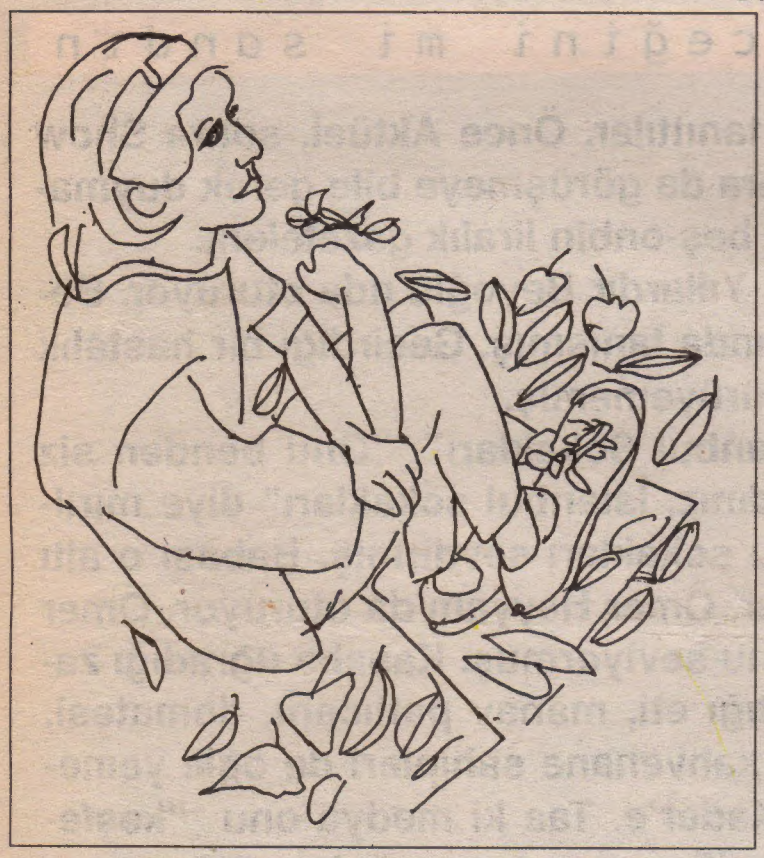

Siz bilmiyorsunuz, ama ben çok kederliyim. Bilmenizi istemiyorum aslında, içime atarım, bu beni fazla hırpalamaz. Merdivenlere oturmuş düşünüyorum. Ne kadar kederli hayat, ne kadar üzülüyorum. Her şey hüzün dolu.

Dökülen yapraklar mesela. Merdivenlere düşen gölgeler. Ağaçların yalnızlığı. Kimsesiz bir rüzgar. Hışırdayan otlar. Ezilip yamulmuş eski bir konserve kutusu.

Kimse ilgilenmiyor benimle, bir bu merdivenden inen adam. Geçti gitti yanımdan, sonra rüzgar, serin ve nemli. Merdivenlerin gölgesinde düşünüyorum ki, aslında üzülmek de değiştirmiyor işleri.

Gene de ama kendim olmaktan memnunum.

Küçük dertlere bu kadar takmayabilseydim.

Herkes gibi güneş çıkınca sevinebilseydim.

Kalabalıkla birlikte akşam sinemada, mesela, daha çok gülebilseydim.

Ama olmuyor işte, içliyim ben. Böyle alışmışım: Önce üzülüyorum, sonra üzüldüğüme üzülüyorum. Sonra gelip bu merdivenlere oturuyorum ve ağaçların rüzgarda dalgalanışına bakıyorum. Rüzgarda tatlı tatlı sallanıyorlar. Nar ağacı, incir ağacı, servi ve bilmediğim bir başkası. Oradaki, ilerdeki evin ve güneşli arka bahçenin iç seslerini de duyuyorum. Başkalarının günlük hayatları, çocuk ve tencere sesleri bana kendi hayatımda eksik kalanları hatırlatıyor.

Arkadaşım yok değil, ama onlarla da herşey konuşulmuyor. İyi insanlar, ama biliyorum kederim, ya da aşırı ince düşüncelerim onları boğuyor. Bence aslında, hepsi fazla müzik dinliyor. Aslında durup dururken dert çıkaranlardan değilim, ama gene de üzülüyorum; niye her şey bu kadar acımasız olabiliyor?

Eski bir bisiklet gördüm. Jantı paslanmış.

Birisi sokak lambasına taş atmış.

Dün kahvede gördüm, masa örtüsünü sigarayla delmişler.

Annem, babam gene atıştılar.

Kardeşim beni daha çok sevseydi.

Daha neşeli biri olurdum o zaman demiyorum: Daha huzurlu biri olurdum belki. Ama sorun huzur ve rahatlık değil de başka yerden. Şöyle belki: Niye böyle dünya; otların arasında karıncalar, rüzgarda koşturan bulutlar, bir açıp bir kapayan güneş, artık ısınmayan bahçeler; uyuşmayan düşünceler. Tam da söyliyemiyorum.

Biz gidince, herkes gidince kediler nereye gidecek?

Kuyunun kapağı paslı kilitle kilitlenecek.

Sandalyeler, örtüler, masa içeri çekilecek.

Herkes bir başka şey istiyor, bir başka yol seçiyor herkes.

Durup buradan dünyaya baktığımda, en acıklı olan şey herkesin kendi düşüncelerine çekilmiş olması gibi geliyor. Toprakta ayak sesleri duyuyorum, rüzgarın uğultusu; çok uzaktan bir uçak da geçiyor. Sonra bir bakıyorum: Aslında üzüldüğüm, hep kendi üzüldüğüm. Niye herkes yalnız başına kendi oluyor?

Biz gideceğiz karıncalar kalacak. Aklımda üniversite imtihanları, saç fırçam ve anneannem. Su olukları paslanacak, yollar ıslanacak. Merdivenlere daha çok yaprak düşecek, etraf buz gibi olacak. Biliyordum zaten, sonbahar gelince herşey daha da kederli oluyor.

BİR DAKİKA

✓ sinema sanatçısı atilla ergün'ün, yılmaz güney tutuklandığı zaman yazdığı "kekom" isimli ağıt mahsun kırmızıgül'ün çıkacak olan kasetinde yer alıyor!

✓ televizyonda sinema: 26 eylül perşembe; 22.45-trt2-mavi melek.. 27 eylül cuma; 19.45-kanal 6-yılanların öcü, 00.05-star-kelebek, 00.15-trt 2-şampiyon, 00.45-show tv-karanlıklar prensi!

❝ milli eğitim bakanlığı edebiyat dersinden sınıfta kalmayı kaldırdı. edebiyat derslerinden artık borçlu geçilebilecek.❞

✓ televizyonların en güzel yarışma programlarından olan riziko 30 eylül pazartesi günü trt 1'de başlıyor!.

✓ leyla umar, fidel castro'ya çerkes tavuğu pişirmiş; (eşber aabi olsaydı menemen bile yapardı!.)

✓ ismail beşikçi'nin yayıncısı yurt yayınları sahibi ünsal öztürk, kesinleşen 12 aylık cezasını yatmak üzere bugün cezaevine giriyor!. öztürk, ilaveten kesinleşen 1 milyar liralık para cezasını reddettiği için ayrıca hapis yatacak!.

✓ ahmet rasim ölümünün 64. yılında törenlerle anıldı mı, acaba kimbilir!.

✓ kültür bakanlığı bodrum kalesi'ne cami yapmak istiyor!

✓ yalvaç ural'ın yazdığına göre meğer atalarımız ıspanak'ı arasına karışan yabani otlardan zehirlenmemek için yoğurtla yiyorlarmış!.

❝ yakında gazetelerde şu manşeti okursanız sakın şaşırmayın! zeki müren caddebostan maksim gazinosu'nda sahneye çıkacak.❞

✓ ali özgentürk'ün yeni filmi mektup'ta emir kusturica oynuyor ve goran bregoviç de müziklerini yapıyormuş!

✓ tarık zafer tunaya kültür merkezi'nde kara mizah merkezi açılıyor!.

✓ bedri rahmi eyüboğlu ölümünün 21. yılında törenlerle anıldı mı acaba kimbilir!.

✓ harçları protesto eylemlerine katılan 11 öğrenci tahliye edilmedi!. manisa'daki 16 gencin davası sürüyor!.

✓ apê musa anter ölümünün 4. yılında anıldı!.

✓ aziz nesin'in oğlu hüseyin ali nesin, yazarların telif haklarını savunmak ve bu konuda sözleşmeler yapmak amacıyla şirket kurdu!.

✓ kadıköy halk eğitim merkezi'nin ücretsiz tiyatro kursları'na kayıtlar devam ediyor!.

✓ asaf koçak karikatür yarışması albümü çıktı!. izlek ve karşı dergilerinin yeni sayıları çıktı.

✓ reha erdem'in A ay filmi 6 yıl sonra 27 eylül'de nihayet beyoğlu pera sineması'nda seyirci karşısına çıkıyo.. smoke filmi alkazar'da oynuyor, kaçırmayın!..

✓ doğu perinçek elden ele dolaşan bir mit raporu'nu daha açıkladı! du bakali n'olucak!

❝ ÖSYM karikatürlü kılavuz hazırlıyor!. oğuz aral bunun için kılavuz kahraman yaratmış!.❞

✓ mondo atropo'nun uzun bir aradan sonra 23. sayısı çıktı. adınız kime, yavuz özden, tüm zamanlar yay.

✓ arkadaşlarımız murat ve naciye yüceşan'ın babaannesi hayatını kaybetti! yüceşan ailesine başsağlığı dileriz!

✓ medyatör aykut ışıklar'ı sol örgüt ekim militanları dövmüş!.

✓ arkadaşlarımız ender özkahraman ile asuman yarıcı evlendiler. bir yastıkta kocakarısınlar inşallah.

✓ ankara 14. asliye ceza mahkemesi uğur mumcu'nun kitaplarını izinsiz yayınlayan hikmet koçak isimli pazarlamacıya 3 ay hapis ve 300 bin lira para cezası vermiş!.

✓ şarap ve çikolata birlikte tüketilince kalbe yararlı oluyormuş!. soğan, mide kanseri riskini yüzde elli önlüyormuş!.

Akşamsefası

. . . Musa Kart

Avrupa Parlementosu, *"İnsan Hakları İhlalleri yaşandığı ve demokratikleşme sorunuyla karşı karşıya olduğu gerekçesiyle"* Türkiye aleyhinde karar aldı...

70. doğum yıldönümünde

CAN YÜCEL'E SAYGI GECESİ

Açılış: **Tuncel Kurtiz**
Sunanlar: **Ayça Şen** ve **Romina**
Katılanlar: Eşber Yağmurdereli, **Yılmaz Erdoğan**, Sema, **Sezen Aksu**, Cem Yılmaz, **Yeni Türkü**, **Can Yücel**, **eşi Güler ve çocukları Su ile Güzel...**

Tarih: 1 Ekim1996
Yer: Harbiye Açık Hava Tiyatrosu
Saat: 19.30

Bilet Satış Yerleri: **LeMan Kültür** İstiklal Cd. İmam Adnan Sk. No: 20, **Yeni Karamürsel Mağazası**- Kadıköy, **Yeni Karamürsel Mağazası**- Şişli (4.kat Sigorta standı), **Leman Ürünleri Dükkanı** (İstiklal Cad. Beyoğlu Sineması Pasajı No: 140/ 87, **Çınaraltı Kahvesi** - Kuzguncuk (Tel: 0.216. 3337385) 1 Ekim tarihinde Açıkhava gişelerinde...

LeMan ÖKÜZ

Sabah olup uyanınca onu unutun

KAPAKTAN DEVAM

lirayı aldım. Onlar da benimle ilgili kafalarına göre yazdılar. Sonra, Reha Muhtar'ın programına çıktım. Onlar da bana 10 milyon lira verdiler. Reha Muhtar, beni hiç konuşturmadı. Bir başladı konuşmaya 'bu küçük kız fuhuş yapıyor' diye hiçbir şey diyemedim. Sandım ki bana yardım edecekler. 'Sana çok yardım edeceğiz, programdan sonra herkes seni arayacak, sana para verecekler' dediler. Kimse yardım etmedi. Yardım etmedikleri gibi rezil oldum. Bir adam aradı Çankırı'dan, benimle evlenmek istedi. Çankırı'ya gittim. Adam 55 yaşında, 'çocuğum yok' dedi, beş tane çocuğu çıktı ortaya, bir de yaşlı annesi vardı. O evde iki gün kaldım, dondum, çok üşüdüm. Yol paramı ver gideyim dedim adama. Verdi yol paramı, buraya, sokağa geldim, herkes yüzüme tükürüyor. 'Kader sen orospuluk yapıyormuşsun öyle mi? Biz sana kardeşimiz diye bakardık' diyorlar. Yok desemde inandıramıyorum şimdi. Haklını... Haklılar yüzüme tükürmekte, nasıl anlatayım artık onlara. Dört, beş yıldır oturduğum sokakta artık kimse yüzüme bakmıyor. Ama artık olanlar oldu, ben fuhuş yapıyormuşum, 10 milyon lira kazanıyormuşum diye yazdılar, yayınladılar. Hep yalan, günde 10 milyon lira kazansam buralarımda, kollarımda bilezikler olurdu, böyle giyinir miydim, arabam, evim olurdu. Ben fuhuş yapmıyorum.

Mahallenin kasabı bana 'burdan bir daha geçme' dedi. Kimsenin yüzüne bakamıyorum ben. Sabahları evden çıkıyorum, yolda yürüyemiyorum.. Ordu'yu aradım, kardeşlerim yüzüme telefonu kapattı. Annem bile benimle sokakta gezmek istemiyor. Geçen gün ekip aldı beni. Beyoğlu'ndaki polisler de beni tanıyor, bana yardımediyorlardı önceden. Reha Muhtar'ın programını izledikten sonra onlar da değiştiler. Beni beş gün içerde tuttular. 'Fuhuş yapıyormuşsun' dediler, yok dedim, inandıramadım. Mahkemeye çıktım. Hakim bey bana dedi ki, 'Sen bu boyla fuhuş mu yapıyorsun? Yok dedim hakim bey, uydurdular dedim. Başıma ne geldiyse anlattım. Hakim ağlamaya başladı, ben de ağladım, sonra beni serbest bıraktı. Tv'ciler, gazeteciler benimle ilgili haber yapanlar şimdi rahatlı

Hepsinin keyfi yerinde... Reha Muhtar, sakat bir davulcuyu bulup çıkarıyor, kocasını yatakta öldüren kadını bulup çıkarıyor. Nereden buluyor, bu haberleri. Nasıl buluyor yaa..

Şimdi başıma herşey gelebilir değil mi? Şimdi soruyorum onlara ... Ellerine ne geçti yaaa? HİİİÇÇÇ.. Değil mi ? Dünya onların mı oldu? Bak kapandı.. bitti onlar için... Benim için bitti mi? Yeni başladı. Sokaklardan korkarak geçmeye başladım..."

Medyada Kader'le ilgili çıkan haberlerin diğer bir kahramanı Mustafa Dinç (lakabı "Boncuk") de şöyle konuşuyor: **"Beni satıcı, arkadaşlarımı da müşteri gibi gösterdiler. Bir gün ben burada çalışırken yanıma Kader geldi. Yanında bir adam ve bir de kadın vardı. 'Boncuk abi, yarın seninle televizyon için bir çekim yapacağız' dedi. 'Bana yardımcı olur musun, bana ev alacaklar, bana yardım edecekler' dedi. Ben de Kader'i yıllardır tanırım. Onun yoksulluktan kurtulacağını, gerçekten televizyonun, derginin yardım edeceğini sandım. Tabii ki diyerek sevinçli bir şekilde kabul ettim. Ertesi gün beraber çekime gittik. Önce Taksim'de çektiler, meydanda. Sonra Kader'e elbise aldılar, ayakkabı aldılar. Ve bizi Dolmabahçe'ye götürdüler. Fotoğraflarımızı çektiler. Kader'i dizime oturtturup çekim yaptılar. Hiçbir şey anlatmıyorlardı, sadece 'Kader'e yardım edeceğiz' diyorlardı. Ben de inandım. Ertesi gün tekrar çekim yaptılar, bu sefer başka arkadaşlarımı da çektiler. Kulüplerde çalışan arkadaşlarım var, onların yanına götürdüler. Kader'in önüne viski, rakı koyup arkadaşlarımın yanına oturtup çektiler. Sonradan anladık ki Kader'i konsomasyon olarak gösterip arkadaşlarımı da müşteri gibi göstermişler. Daha sonra da Kader'in ismi fahişe olarak çıktı. Beni de artık nasıl yazdılarsa, işte menejeri, Kader'in satıcısı gibi gösterdiler.**

Mahallede dedikodu oldu. Evliyim iki çocuğum var. Bir çocuğum daha dört aylık. Eşime anlatıyorum durumu anlamıyor. Beni evde istemiyor. Bu yüzden hanımımdan da çoluk çocuğumdan da herşeyimden ayrılmak zorunda kaldım. Çocuklarımı, eşimi göremiyorum şimdi. Şu anda otel köşelerinde yaşıyorum.Tanıdıklarımın, arkadaşlarımın, davranışları değişti. Gerçekten beni tanıyanlar, inanmadılar. Müzisyenim ben, beni Türkiye tanır. Darbuka çalarım. Asıl ismimi bilmezler, Boncuk diye bilirler beni. Şoförlük, kahyalık yapıyorum.

Bırakın söylenenleri, bir günden bir güne görmedim onu. Yani bir erkek eliyle tutuşup gezdiğini. Bu kız ne yer ne içer, yatacak yeri var mı, doğru dürüst, ayağında ayakkabısı var mı diye sormuyorlar da onu fahişelikle suçluyorlar.

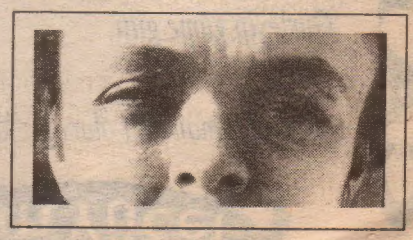

MEĞER ASLINDA HİÇ OLMAMIŞIM

Ayça Şen

Rüyalarım bile yetmiyor yaşamak istediklerime. Dağlardan düşerek parçalanmak, kafatasıma bıçak saplamak, en yakını ölmüş insanların yanında uyumak, çocuklarını öldüren insanlarla bakışmak istiyorum.

Karanlık yolda giderken dikiz aynasından arkaya baktım. Simsiyahtı. O zaman, aslında hiç geçmişim olmadığı hissine kapıldım. Geride aslında hiçbir şey bırakmadığım, sadece gittiğim yol vardı. Bir saniye önce bacaklarımı kesip geçen çizgiler silinmişti ve aslında hiç geçmiş olmadığı, böylelikle gelecek de olmadığı hissine kapıldım.

O kadar paniğe kapıldım ki, ne aklımda gittiğim yol, ne neden gittiğim vardı. Zaten olsa da biliyordum ki, gittiğim her şey aynada karanlığa karışacak ve aslında hiç olmayacaktı. Eğer aynada da yoksa neredeydi bütün yaşadığım görüntüler? Bir sebebi olmalı, bir çalanı, bir karşı koyanı olmalı bu silinmiş geçmişin... Bir tek benim değil; sokaktaki adamların, tırnak içinde kullandığım kelimelerin, iki ayakları üzerine çömelerek sigara içen bıçkın delikanlıların, kekin kabartma tozunu fazla kaçıran ev kadınlarının bile bir yerlerde kayıtlı görüntüleri olmalıydı.

Ama tamamen silinmişti bütün görüntüler, kayıtlardan çıkarılmış, yok edilmişti... Kim sildi acaba? Ben mi? "Ben" yan tarafta küçük harfle oldu. Çok yazık... Ben silmişim meğer... Hem herkesin geçmişini, hem de kendimi... Aslında hiç büyük harf olmadım. Çünkü aslında hiçbir şey büyük harf olmadı. Aslında büyük harf yoktu. Çünkü ben, daha siz doğmadan, bir gece bütün büyük harfleri yedim. Çünkü ben, bütün kedileri yedim ve bütün köpekleri ve de civcivlerinizi yedim... Çocukken pamuk içinde büyütüp suladığınız fasülyelerinizi de ben yedim...

Ve itiraf ediyorum, uzaya göndermek için yazdığınız bütün tarihinizi bir gecede yiyiverdim. Suçluyum. Ama pişman değilim, çünkü çok açtım... Gene de zaman zaman düşünüyorum... Peki eğer bunlar uzaya da dağılmayacaksa, astronotlar ne görecekler? Ne duyacaklar ezan sesinden başka?

Yaşadığım şeyler galaksinin dört bir yanına dağılmayacaksa, yaşadıklarımı mümkün olan her yerde hissedemeyeceksem, çok sinirlendiğimde avazım çıktığı kadar bağırıp sadece yan komşuyu rahatsız edeceksem, bu yirmi metre kare dünyaya ben nasıl sığarım? Peki ya, aynaya sıkışıp karanlıkta kaybolunca hepsi, ben n'aparım? Geçmiş olmuyorsa ve bir ışık zerresi olarak bile kalamıyorsam... Daha ben geleceğe ve geçmişe güvenemezken ne halt ederim bu yakın gelecekle?

Karakterini tanımadığım adamın yarattıklarına ben nasıl güvenebilirim? Omurgasız insanların, bulduğu ilaçları ben nasıl içerim? Ben nasıl kaypak ve güvenilmez insanların icat ettiklerini alır kullanırım, evime, iğrençliklerini tıkıştırarak buldukları mayt bastırlı süpürgeleri kullanırım? Bunları yapamadığım gibi, aslında ne kimseyi önemserim, ne kendimi... Hatta Edison'dan bile nefret ederim, kötü karakterini, hırsını ve kaypaklıklarını üzerimize ışıtıyor diye matah bir şeymiş gibi her gece...

Oysa biz her gece Edison'un (toprağa haber göndermesin) kötü elektriğini evlerimize dolduruyor, hayatımızın en özel bölgelerine girmesine izin veriyoruz. Salonumuza giriyor Edison. Hayatımızdaki en özel bölüme. Arkadaşlarımızla konuştuğumuz, düşündüğümüz, gözlerimizi kapatıp ayaklarımızı uzattığımız odaya giriyor Edison. (Orta sınıftan olanlar "oturma odası" da diyebilir.) Edison bir dahi değil bir cüretkârdır. Çünkü ışıklı olan her hangi bir yerde çıkan pisliklerden, Edison sorumludur.

O Edison değildir, sahiden de Ediz Hun'dur... Hayatı roldür. Sahtekârın Allah'ıdır. Parıldayan aletler buldu diye sonsuz huzurumuzu kaçıran adamdır. Kötü ruhunu sindirdiği elektriğiyle, "kötü elektrik, iyi elektrik" gibi lafları ortaya çıkaran düzenbazdır. Pezevengin tekidir. Soyadı "Elektrik" olan biriyle asla evlenmem... Ayça Elektrik! "Kalemtraş"a bile evet derim ama, Elektrik beyle asla bir izdivaç söz konusu olamaz.

Neyse ki bir saniye önce düşündüklerimi bir saniye sonra hatırlamıyorum. Hatta öyle ki, kimseye laf anlatmak için kılımı kıpırdatamıyorum. Bakın sinirim geçiverdi. Bazen başıma geliyor yazdıklarım. Aylar önce yazdıklarım. Tamamen uydurma olaylar geçiyor başımdan yazdıktan sonra. Sanki yaşadıklarım bu yüzden görünmüyormuş gibi. Hayal mahsulü, palavra, olabilirliği sıfır... Bazen öyle şeyler anlatmak istiyorum ki, benim bile hayal edemeyeceğim şeyler yaşamak, sonra her önüme gelene anlatarak tekrar binlerce defa daha yaşamak...

Rüyalarım bile yetmiyor yaşamak istediklerime. Dağlardan düşerek parçalanmak, kafatasıma bıçak saplamak, en yakını ölmüş insanların yanında uyumak, çocuklarını öldüren insanlarla bakışmak istiyorum. Onların yaşadıklarını yanıma katıp, kendi anlatamadıklarımla beraber bir gün patlamak istiyorum.

O zamanı da yavaş çekim hayal ediyorum. Altta çok neşeli bir de müzik istiyorum. Havada yavaş yavaş dönmek, göbeğim patlarken çıkanları ben de izlemek istiyorum. Rengarenk irinler dökülsün istiyorum, kırmızı, sarı, mavi, yeşil insan ölüleri... Gözlerim şampanya mantarı gibi patlayıp yol alsın, her şeye hızla yaklaşsın istiyorum ve açıkçası merak ediyorum; acaba gözlerim fırladığında kafasından, yine görecek mi ilerlerken havada. Yoksa bırakıp gidecek mi bir anda yıllardır beraber yaşadığı vücudu... İsteklerim bunlarla sınırlanmıyor... Kıpkırmızı elbiseler giymek istiyorum. Ayağıma da süslü püslü ayakkabılar. Elmas küpeler takıp salına salına gezmek istiyorum.

En şık arabaların koltuklarına, düşmüş kapıcı kızları gibi gömülüp, kaybolup, rahat bir şehirlerarası yolculuk yapmak istiyorum uyanmadan. Güzel yemekler yiyip, doyuramadığım görgüsüzlüğümü rahatlatmak istiyorum. Ya siz?

Kendime sonuna kadar güvenip, sokaklarda bağıra çağıra şu şarkıyı söylemek istiyorum: "BEN TAM YEDİ CÜCEYİM, ONDÖRT KOLLU BİR DEVİM. VAR MI BANA YAN BAKAN HEY, YAN BAKAN"

Sonra rüyalarımdaki gibi bir devin çizmelerini giyip dev adımlarla koşa koşa dünyayı gezmek istiyorum... Dünyayı baştan sona gezmek, beni karanlığa gömen arabalara binmemek; ağır çekim koşarak, uçarak, parendeler atarak, tek tek basarak, görmediğim yerlere gitmek istiyorum aşağıdan bana el sallayan insanların yüzüne bile bakmadan.

Gitmek istiyorum. Çok gitmek istiyorum. Beni bırakıp gidenlerin yanına gitmek istiyorum... Geriye dönüp bakmak istemiyorum. Başlangıçlar yakalamak istiyorum. Yaşlanmak istemiyorum ya da yavaşlamak.

Bir daha da dönmek istemiyorum.

.....

.....

Bu ne yaa? Ben ne yapıyorum? Oturmuş nelerle uğraşıyorum. Oysa yazımdan aşşaa Kasımpaşa. Gidip bir tur atayım. Kasımpaşa'ya, oradan yürüyerek Karaköy vapur iskelesine... Belki geneleve de uğrarım, içeri girmeden kanlara bakarım.

(Herkes yazılarında İstanbul'da yürüdüğü yerleri yazıyor diye ben de yazayım dedim. Belli mi olur, belki bir gün "varoş" lafını bile kullanırım yazılarımda)

OKTAY ARAYICI'YA

CAN YÜCEL

Bir araycı fişeğiydi Oktay
Çaktıkça karanlığın çalparalarına karşı
Tanyerleri gösterdi bize yer yer
Ve perde perde

Ayak götürürken şimdi sahnemizden
Allah değil, bizcileyin allahlıklar
Razı olsun kendisinden

Bir solukta oyun bitti
Bir SOL daha anahtarken
Gürleyip güme gitti

Biz ne zaman kilit olacağız ki?

Can Yücel

Kemal Gökhan EMEKSİZ'DE DÖRT MEVSİM

Akşamsefası

GECEDESTE

(Çıkmamış Bir Kitaptan Numarasız Sayfalar)

Ferhan Şensoy

yazdıklarımızın şarapsallığı
çağın esrik şapşallığı
gündelik dürtüşmeler
yufka tarzan komplekslere karşı
siz de
komplekslerinizle savaşımınızı
evde aynaya karşı verseniz de
barlara sakin sakin gelseniz
çok düzelir ilişkiler.

"Akşam üstleri Tünel'den Taksim'e doğru sol kaldırımdan yürürseniz, gözünüze dalgın, siyah gözlüklü, yüzü kederli, ama müthiş kederli, –yüzündeki keder besbellidir, elle tutulacak gibi, yüzde donup kalmıştır– pantolonu ütüsüz, ağarmış saçları kabarmış bir adam çarpar. Bu adamın, bu Beyoğlu kalabalığı içinde bir hâli vardır ki (daha doğrusu her hâli) size bu koskocaman şehirde yalnız, yapayalnız olduğunu söyler. Bu neden böyledir? Orasını kimse de bilmez... Bazı adam vardır insan yüzünde sırf hınç, kin okur. Bazısında gurur, bazısında neşe, bazısında bayağılık, aşağılık... Bu adamın üstünden, başından da yalnızlık akar. Bir de bu adama, Kadıköy iskelesinin kanapelerinden birine oturmuş, heybeli köylüleri, çıplak ayaklı serseri çocukları, hanımefendileri seyrederken rastlarsınız.

Bu adam hikâyeci **Sait Faik**'tir."

Yaşar KEMAL
(Cumhuriyet Gazetesi, Mart 1953)

SOSYOLOK ECEVİT

Biz toplum olarak, İngilizce pratik yapma sevdasının uluslararası boyutlarını kavrayabilecek miyiz?

Şimdi "No, it's impossible" şeklinde bir giriş yapmak, böylece esprili bir anlatım tutturmak mümkün. Fakat, dikkatli okurlarımın gayet iyi bildikleri gibi, yalın anlatımdan yana bir insanım. Olur olmaz yerde yabancı dil şovlarına girişmekten de pek hazzetmiyorum açıkçası. Uzatmayalım, diyeceğim o ki, İngilizce pratik yapma sevdasının uluslararası boyutlarını kavrayabileceğimizi hiç zannetmiyorum. Ne acı...

Sırf gösteriş için yabancı dilden kelimeler kullanılmasına karşı olduğumu, çok değil daha bir paragraf önce vurgulamıştım. Yalnız bir de melez dil esprileri yapanlar var ki, en zor anımda bana saf Urduca ya da Moğolca seslenecek bir insanı bile onlara tercih ederim. 21. yüzyılın eşiğinde, "Of kors yani" diyerek, "Acıktım, hadi iyting yapalım" diyerek nereye varacağımızı umuyoruz, inanın bilemiyorum... Bu kategoriye dahi giremeyecek "herıld yani" esprisi ise başlıbaşına bir toplumsal yara, maalesef. Sözkonusu ifadeyi çok kullananlarla hiç kullanmayanları karşılaştıran bir araştırmanın sonuçlarını, vicdani nedenlerle sizlere aktaramıyorum. Şu kadarını söyleyebilirim ki, araştırmanın sonuçları hayli ağır, hatta kırıcı saptamalara dayanıyordu.

Bakınız, yaklaşık yirmi haftadır birlikteyiz. Değerli okurlarımdan nasıl tepkiler geleceğini iyikötü kestirebiliyorum artık. "Herıld yani" sözüyle ilgili bölümü okuyan bazı dostlarım, bana soracaklardır: "Bu ülkenin başka sorunları yok mu? "Vats yor neym" sorusunu "Yat bi zorleym" şeklinde telaffuz edebilmek için günlerce antrenman yapan insanlar yok mu? Niçin onlara değinmiyorsun? Bu soruyu soran dostlarıma sıkı bir hatırlatmada bulunmakla yetineceğim: "Umutsuz vaka" diye bir şey vardır. Neyse...

Bir de, yine konuyu dağıttığım eleştirisini getirecek dostlarımız var ki, onlara hak vermemek elde değil. Asıl konumuza, yani İngilizce pratik yapma sevdamızın uluslararası boyutlarına gelirsek... Bakınız, yine umut kırıcı bir noktayla karşı karşıyayız. AT ülkelerinde ve ABD'de dağıtılan bir turizm rehbeninin Türkiye'ye ayrılmış sayfalarından daha önce de söz etmiştik. Geçen gün, bu rehberin yeni baskısında şöyle bir uyarıyla karşılaştım ve hayli üzüldüm:

"Türkiye'de karşılaşabileceğiniz bazı sorunlara karşı tedbir almanız neredeyse imkansızdır. Bunlardan biri de İngilizce pratik yapma çabalarıdır. Otel odanızda yatarken bile, aniden kapının çıldığını ve 11-16 yaş grubundan bir Türk'ün içeriye itildiğini görebilirsiniz. Çocuğu içeriye itenler, büyük ihtimalle, anne ve babasıdır. Bu insanlar size abartılı gülümsemelerle selam verdikten sonra, çocuklarına "Hadi yavrum, sen biraz pratik yap!" diyecekler ve kapıyı kapatıp, dışardan dinlemeye geçeceklerdir. Çocuğun ilk iki-üç dakikadaki tutukluğu sırasında kaçmayı başarabilirseniz, son şansınızı kullanmışsınız demektir. Ancak kaçtığınız yerde yeni bir İngilizce pratik arayışının ortasına düşmeyeceğinizi kimse garanti edemez. Çünkü, "Hadi, dalgıç turistlerle pratik yap!" diyerek, minicik yavrularını denizin dibine iten anneler, babalar bile görülmüştür. İşinizi güçleştirecek faktörlerden biri de, eskiden zorlamayla pratik yapan çocukların giderek gönüllü pratik savaşçılarına dönüşmeleridir."

Rehberde turistlere tavsiye edilen şey, İngiliz dahi olsalar, İngilizce bilmedikleri konusunda ısrarlı bir tavır takınmaları ve Türkçe "En sevdiklerimin ölüsünü göreyim ki, bak şuradan sağ çıkmak nasip olmasın ki İngilizce bilmiyorum" cümlesini ezberlemeleri. Ancak bunun da pek nadiren olumlu sonuç verdiği belirtiliyor ve anne-babaların "İkinci dilin olur, ne güzel... Sor bakalım nereliymiş, onların dilinde 'Adınız ne?' nasıl deniyormuş" şeklinde zorlamalara başvurdukları vurgulanıyor. Esasen rehberde "Kendiliğinden yanaşan 16 yaş üstü pratikçiler"e de değiniliyor ki, hayli rencide edici bulduğum bu bölümü hiç yazılmamış sayıyorum.

Fakat, ne yazık ki, yok saymakla sorunları çözemiyoruz. Esasen, ABD Başkanı George Bush'un 1991'deki İstanbul ziyareti sırasında, tüm güvenlik çemberlerini ustaca yaran bir ailenin Bush'lara ayrılmış süite girdiği ve pek uygunsuz haldeki George-Barbara çiftine "Hello, how are you?" şeklinde bir soru yönelten 12 yaşındaki küçük Orkan'ın savcılık ifadesinde "Sadece pratik yapmak istemiştim, pişman değilim" dediği yolundaki söylentiler uyandırmalıydı bizi. Geç kalmak, en büyük hastalığımız. Ne acı...

Şimdi şöyle bir soruyla da karşılaşacağımı biliyorum: "Mesela senin anlattığın gibiyse, turistler yol soracakları zaman niçin İngilizce meraklısı pratik savaşçılarına değil de, 'Bak Sultanahmet, gitmek, cami, namaz namaz' diye çekiştirip duran adamlara çatıyorlar?" Bakınız, bir şeye dikkatinizi çekmek isterim: Yazının başından beri, turistlerin Türkiye performansını öven bir tek laf etmedim. Turistlerimiz bile arzu ettiğimiz seviyede değil, ne acı...

Bari fıkramıza geçelim de, "ne acı" deyip duracağımıza, biraz gülelim.

Öğretmeni küçük Ercan'a sormuş:

-Ercan, turistlerin ülkemizi sevmesi için ne yapmalıyız?

-Bizim okul müdürünü onlara hiç göstermemeliyiz, öğretmenim.

Ercan ileride iyi bir turizm işletmecesi olacak, ne dersiniz...

DÜŞKOVALAYAN

Atilla Atalay

0,75

Bir havada bir kuş uçtu
Göklerde vuruldu kaldı
Resim gibi göklerin duvarında
ÖZDEMİR ASÂF

Dışarıda bahar, sınıfın camlarını tırmalıyor... Hoca, bir çelik çatı detayının en acıklı yerinde... Bunların "acıklı hesaplar" olduğunu düşünüyorum. Çünkü bin tane filan işlem var, sınavda kesin hata yapar insan. Hele ben... Hele baharda... Tahtaya hocanın yazdığı o epsilonlar, deltalar, iksler, sınav kağıdında akla gelmedik tuzaklar kurar adama. Bir an boş bulunursun, yaşamından yılları çalıverirler... Korkmuyorum ama onlardan, o yüzden derse asla dikkatimi vermiyorum... "Çatı detayına" tavır koydum...

Handan, tahtayı işaret ederek; kulağıma "Nerden geldi o sıfıryetmişbeş, nasıl buldu hoca?" diye sordu. "Tam da adamına sordun" gibisinden baktım... Bakışlarımın boşluğuna gülüp tahtayı izlemeyi sürdürdü...

Handan... İnşaat Fakültesi'nin sınırlı sayıdaki kızlarından biri. Çelik dersini ikinci kez alıyor ve yanyana oturuyoruz. Çünkü bu adettir bilirsiniz; ilkokuldan beri "tembeller sırası" arkadadır ve onlar yanyana oturur.

Tembeller sırasındakilerin birbirine benzeyen başarısızlık öyküleri vardır hep... Taşradan "tutturup gelenler" sonraları "yurttan eve çıkanlar"... Onları kısa tatillerden önce ellerindeki "kirli çamaşır torbalarından" tanırsınız... Memlekete giderken gözleri hep ışıl ışıl olur, döndüklerinde "gurbetin isi" yüzlerini karartır. Benim gibi çalışarak okuyanlar... Onlar her yerde uyur... Otobüslerde, minibüslerde tanımadıkları insanların omzuna sızarlar, kırmızı gözlerle kuytularda oturup, kantinin bütün çayını içerler...

Handan'ın öyküsü hangisinden bilmiyorum. Zaten kendi başarısızlık öyküm-den başımı kaldıracak vaktim de yok ki... Yalnız, tatil öncesi derslerde "kirli çamaşır torbasıyla" gördüm O'nu bir kaç kez... Ha, bir keresinde de çantasında beşyüz tane filan tükenmez kalem vardı... Gördüğümü anlayınca söyledi... "Fason iş, eve götürüp montajını yapıyoruz. Tayvan'dan içi boş geliyomuş bunların, içine ucunu koyup, yayını ittiriyoruz... Ööle işte, parça başı... Yayıyoruz evde bunları, bütün kızlar girişiyoruz, bakla ayıklar gibi" sessizce güldü... Daha sonra "Mevzuuyu daha iyi anlayabilmem için" kalemlerden birini söküp, içini göstermişti... Ardından, parçaladığı kalemi, binlercesini söküp takmanın verdiği hızla, bi çırpıda toplayıp, sihirbaz edasıyla "tırınım" dedi. "Al, bu senin olsun".

Şimdi yine o kalemlerden biriyle tahtadakileri aynen defterine geçiriyor. Nerden geldiğini anlayamadığı 0,75'i daire içine alıp, yanına soru işareti koydu...

Ertesi haftalarda yanyana oturduğumuz çelik yapı derslerinde, Handan'a hep takıldım... "Nerden geliyo kız bu sıfıryetmişbeş... Nedir, kimdir?" Bi keresinde çok kızıp, bana "Eşşoğleşşeklik katsayısı ordan geliyo" diye yanıt verdi... Aslında çoktan çözmüştü... Yüreğini saran atılma korkusuyla, ders notlarını sular seller gibi yutuyordu... Yarı deli bir hal gelmişti üstüne... Eski çelik sınav sorularını, kimsenin adını bile bilmediği kitapları topluyor, derslerde hocaya soru üstüne soru soruyordu... Açıkçası O'nun bu paniğinden korkuyordum.

Sınavdan bir kaç hafta öncesinde, ders notu ve bir kaç soru için biyerde buluştuğumuzda, "Kafayı yiyicen kızım, yeter artık, Çelik Bilek mi olucan başımıza" dedim. "Anlamıyorsun" dedi... "Ben atılamam, Artvin'e geri dönemem..." Avcundaki fotokopi rulosuna sımsıkı yapışmış, öyle bakakaldı. "Yani ailen, onların umutları, masrafları falan... Tüm bunlar hepimizin başında" dedim. Konuşup rahatlasın istiyordum... Sustu... Gazete kağıdının üstüne yüzlerce tükenmez boşalttı sonra... "Bakla ayıklar gibi" tek tek onları yaptık... Konuşmadı...

Bitti... Üç soruyu tam yaptım, birine hiç dokunmadım... Sınav çıkışı, kontrol geyikleri. Bir'in a şıkkı, 8.75 ton, tamam... B şıkkı 18 metre... O da doğru... İkinci soruda, işlem sonucu, takviyeli kirişte 20.2 ton metrelik moment var. Üçüncü zaten keklik soru... Herkes aynı sonucu bulmuş, kesin geçerim... Heyoo... Handan... Handan? O nerde peki?

Sınavdan sonra kimseler görmedi O'nu... Kirli çamaşır torbasını alıp daha o gün geri dönmüş... Ağlıyor muymuş, üzüntülü müymüş bilen yoktu.

Tanıdığım ilk "atılan"dı Handan... 12 Eylül YÖK'ü bir çok "tembel talebeyi" ardı arkasına atıp, onlarca af çıkardı sonra. Handan'ın bir yıl ardından ben de atılıp aynı gün "af"la geri döndüm... Tembel sıralarında tek başıma oturup, ders aralarında iş yorgunu uyuklarken, rüyamda Handan'ı dönmüş gördüm hep, bana tükenmez kalem verdi... YÖK, "tembel talebelerini" her "affettiğinde" arka sıralarda, kantin kuşlarının arasında, camı gazete kaplı soğuk öğrenci evlerinde hep Handan'ı aradı gözlerim. Ama Handan onları hiç affetmedi.

Akşamsefası

Artistler Kahvesi

MESUT KARA

Çelik Bilek'ten Dünya'yı Kurtaran Adam'a ÇETİN İNANÇ

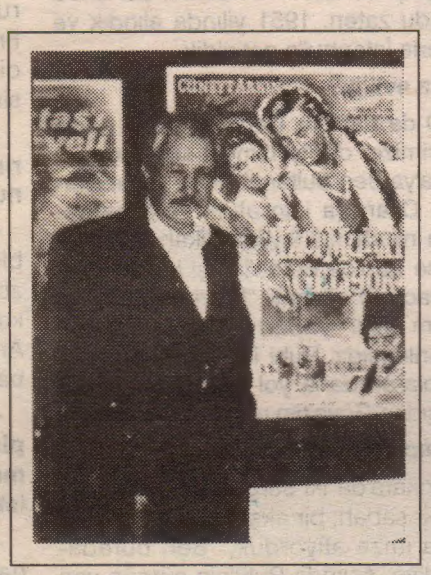

*Son yıllarda **Çetin İnanç**, 1982'de yönettiği, senaryosunu **Cüneyt Arkın**'ın yazdığı **Dünyayı Kurtaran Adam** filmiyle tekrar gündeme geldi. Yanılmıyorsam İtalya'da dünyanın en absürd 10 filminden biri olarak seçilmişti. Kinema dergisi Cüneyt Arkın ve **Dünyayı Kurtaran Adam** sayısı yaptı. Kimine göre **"ucube"** bir senaryo vardı ortada, kimine göre her şey baştan sona **"komik"** ve **"kötü"**ydü.*

Türk sinemasında seyirci karşısına çıkan ilk filmden bugüne kadar baktığınızda çok ilginç filmler, ilginç yönetmenler çıkar karşınıza. Çetin İnanç da ilginç filmlere imza atmış, ilginç yönetmenlerden. Çelik Bilek'ten Kızıl Maske'ye, Kinova'ya, Killing'e kadar birçok çizgi-romanı sinemaya uyarlamış, düşük bütçeli avantür filmler, 70'li yıllarda da erotik komediler çekmiş. 70'lerin hemen başında Yılmaz Köksal'la çektiği Çeko adlı film büyük iş yapar, Anadolu'da gişe rekorları kırar. Ortaköylü olan İnanç, Kabataş Lisesi'nden sonra Hukuk Fakültesi'nde okurken tanışır sinemayla.

"54-55 yıllarıydı, o zamanın en ünlü aktörü Orhan Günşiray'ın Yerli Film yazıhanesinde işe başladım. Senaryo tape ediyor, diğer işlere bakıyordum. 61 yılında Atıf Yılmaz'ın Allah Cezanı Versin Osmanbey filmiyle asistanlığa başladım. Ondan sonra Lütfi Akad'la, Yılmaz Güney'le çalıştım asistan olarak. Erman Film'e de asistanlık yapıyordum, Yılmaz Atadeniz'le de çalıştım. O arada western filmleri moda oluyordu. Çelik Bilek adlı resimli roman kahramanını Yıldırım Gencer'i oynatıp sinemaya aktardım. Yönetmen olarak ilk filmim odur. Ardından Killing Canilere Karşı, Kızıl Maske gibi filmler yaptım. Murat Soydan'la Altın Tabancalı Adam'ı çektik. O sıralar Yılmaz Köksal'ın çıkış dönemiydi. İtalyan westernlerin, kolsuz kahramanlı filmlerin çok moda olduğu bir dönemdi. Yılmaz Köksal'a yeni bir kişilik düşündük. Çeko'yu kovboy filmi olarak çektik. Herkes bize karşı çıktı, 'Türkiye'de kovboy filmi olur mu?' diye. Film çok tuttu, büyük iş yaptı ve Yılmaz Köksal'ı başrol oyuncusu olarak en yüksek noktaya getirdi. Ondan sonra yıllarca Yılmaz Köksal'la çalıştım."

Bu arada Uğur Film'e, Erman Film'e, Nami Dilbaz'ın Başak Filmi'ne ve başka şirketlere de filmler yapıyordur Çetin İnanç. Avantür filmlerin ve çizgi-roman uyarlamalarının aranan yönetmeni olmuştur. İzmirli yapımcı Mehmet Karahafız'la Osmanlı Film'i kurarlar. Filmleri iş yaptığı için yapımcılar onu şirketlerine, filmlerine ortak ediyorlardır. 134 film yönetir, fakat 200'ün üzerinde afişi vardır. *"Bir ara öyle bir hale gelmişti ki, benim çekmediğim filme bile benim afişimi yaparlardı. Haberim olmayan filmler çıktı, biz de katlandık. Arkadaşlarımız filmleri satsın diye adımızı kullanmış."*

70'lere gelindiğinde sinemada bir durgunluk dönemi başlamıştır. Türkücü modasının ardından erotik filmler dönemine geçilir. *"Erotik filmi seks filmi, porno film gibi algıladılar. Mesela beni Arzu Okay'la Sokak Kadını diye bir film yaptım. Filmde erotik sahneler, çıplaklık vardı ama seyirci ağlayarak çıkıyordu sinemadan. Moda oydu, film çekilmiyordu. Çıplaklık dünyada var, insanın yaşamında var. Bunu perdeye çirkin olmadan, bir estetik içinde aktarırsan, o filmler seyirci tarafından her zaman kabul edilir. Ama sonradan sinemacılar, paraya doymayanlar Almanya'dan porno filmler getirmeye başladılar. Normal erotik filmlerin içine parçalar koymaya başladılar, iş çığrından çıktı."*

1980'li yıllarda Cüneyt Arkın'la çalışmaya başlar. 20-22 tane film yaparlar birlikte. Ardından Mehmet Karahafız'la Anıt Film'i kurar. *"Ondan sonra biz İzmir'e göç ettik. Orda da Cüneyt Arkın'la 10 kadar film çektik. Cüneyt abi bana göre hiçbir zaman devrini yitirmeyecek, her zaman amblem olacak bir sanatçı. Sonra ben yönetmenlik yapmamaya başladım. 90'lı yıllarda televizyon kanalları kuruldu, dizilerle tekrar döndüm yönetmenliğe. Filmcilik her branşıyla çok güzel bir meslek. Dünyaya yeniden gelsem yine filmci olurum ama bu şartların filmcisi değil. Bu işi yaptım, doğru yaptım, yanlış yaptım bilemem. Bir sepet yumurtanın içinde çürüğü de vardır, iyisi de. Düşündüğümü yapamadım. Her filmde düşündüğümün yüzde onunu yapabildim ancak. Sanat insanın yaratıcılığının yanı sıra para gücüyle yapılır. Parasız sinema olmaz. Türk sineması ileri gitmiyor denir. Ben bunu üç şeye bağlıyorum; kültür, ekonomi ve altyapı."*

Çetin İnanç geçtiğimiz yıl Amerika'ya gider, orda okuyan oğlunun yanına. Kendi olanaklarıyla Hollywood'u, setleri dolaşır, aradaki uçurumu görür. Los Angeles'de, Beverly Hills'de dolaşırken yollar tutulur, eskortlar eşliğinde bir Limuzin geçer. Oğlundan geçenin kim olduğunu öğrenmesini ister. Oğlu sorup geldiğinde gülmeye başlar. Oğlu, *"Baba sen de yönetmensin, bu geçen de yönetmenmiş"* der. Limuzin'le geçen yönetmen Spielberg'dir.

"Günün avantür modasına amblem koymak gerekiyordu. Yapılmayan neydi? Çocukluğumuzdan beri belleğimizde olan çizgi-roman kahramanları var. Biz bunları yaptık. Ucuz yapımlar tabii. Ama o gün kimse eleştirmiyordu bizi. O günün şartlarına göre düşünülürse başka ama bugünden bakıp düşünülürse bir sürü eksik, yanlış çıkar. Bu günün Tempra'sıyla o günün Anadol arabası bir mi?"

Son yıllarda **Çetin İnanç**, 1982'de yönettiği, senaryosunu **Cüneyt Arkın**'ın yazdığı **Dünyayı Kurtaran Adam** filmiyle tekrar gündeme geldi. Yanılmıyorsam İtalya'da dünyanın en absürd 10 filminden biri olarak seçilmişti. Kinema dergisi **Cüneyt Arkın** ve **Dünyayı Kurtaran Adam** sayısı yaptı. Kimine göre **"ucube"** bir senaryo vardı ortada, kimine göre her şey baştan sona **"komik"** ve **"kötü"**ydü. Bugüne kadar hiç kimseyle konuşmamıştı Çetin İnanç. Eleştirilerden de haberdar olmadığını söylüyordu.

"Cüneyt Arkın'la Dünyayı Kurtaran Adam adlı projeye girdik. O günün modasına uygun bir film düşünmüştük. Kostüme film en zor filmdir. Fikir Uzay Yolu'nun televizyonda tutulmasından çıktı. Biz de öyle bir film düşünelim dedik, fakat işin büyüklüğü bizi aştı. Uzay gemileri yaptık Ağaçlı'ya. İkinci gün bir fırtınada gemiler uçtu. Bir daha yapma olanağımız yok. Oturduk senaryoda değişiklikler yaptık. Adamlar uzayı kuruyor platosuna. Biz, o filmden yama, bu filmden yama uzay filmi yaptık. Bu bir cesaret işiydi ama işler ters gidince korkmaya başladık. Verdiğimiz mesaj doğru insanın kötülerle savaşıydı. Eleştiriye her zaman açık bir iş yapıyoruz. O gün yaptığı hasılata bakınca ticari olarak iş doğruydu. O filmde kuracağımız platolar ve bütçe yetmediği için başka filmlerden parçalar aldık, öyle süsledik. Yıllar sonra bunlar seyrediliyor, işin ne için, hangi şartlarda yapıldığı düşünülmeden eleştiriliyor. Bizim başarısızlığımız eleştiriliyorsa, ben de söylüyorum, para yetmedi. Benim için seyircinin tepkisi önemlidir. 70 yılında kovboy filmi de çektik. Seyirci o gün neyi seyrediyorsa onun filmini yaptık. Türk sineması hangi evrelerden geçti. Sinemanın ustalarından Lütfi Akad, Görünmeyen Adam yapmış 40 sene önce. Ee, niye yapmış, yanlış yapmış o zaman. Olur mu, sen o güne göre düşün, hangi koşullarda yapmış. Kaç yönetmen var Akad gibi ayağı yere basan, sinemaya amblemini koyan. Kurguya yönelik eleştirileri kabul etmiyorum. Montajı Türkiye'de beş kişi biliyorsa, en iyilerinden biri benim."

şeyediler ve yorumları

CanBarslan

HALKIN, TANIMLANAMAYAN GARİP İNANIŞLARI

Şimdiye kadar çok gezdiğimi söylemiştim di mi?.. Çad'daki iç savaştan, Liberya'daki dış gebeliğe, Tayvan'ın sport wear eyaletinden, ev kadınlarının altın günlerine kadar her yeri dolaştım. Sudan'da bir isyancının tüfeğinden çıkan kurşun montumu deldi, Roma Colleseun'da tişörtüme güvercin sıçtı. Eşşeğe bile pindim... Tornet sürdüm. Rulman sesinden mest oldum. Açlıktan ne yapacağımı bilemedim, kitapların yer kaybetmeme iplerini kemirdim. Memleketlerinden uzakta, umutsuzca yaşayan ankesörlü telefonları, ailelerinin yanına ankesöre götürdüm. Çok kötü espriler buldum ama tanrısal müzikler de yaptım. Ruhumu televizyona sattım. Asla bir ulu bilge olamadım. Beni sevenlere selam ettim. Sevmeyenleri orada bırakıp, dudaklarımın kıvrığında herşeyi aşmış olgun bir gülümsemeyle yürüyüp gitmek yerine onların kestanelerine küfür ettim. Laos'un meşhur kaymaklı vantilatörleriyle serinleyip, hiç tanımadığım kadınlara El Salvador'un meşhur kanatlı hijyenik pedlerinden armağan ettim. Saat onikiyi on geçiyo deyip paniğe kapıldım... Cennet Mahallesi'ndeki Budist rahipleri, paralarını repoya yatırırken yakaladım... Kısacası her şeye burnumu soktum.

Herşeye burnumu sokarken de bir sürü gereksiz şey öğrendim... Mesela ülkeden ülkeye değişen garip inanışlar olduğunu... Ben şimdi bunları yazıyorum ki, günü geldiğinde insanlar, kullandıkları sofistike ürünlerin korumasını hedeflerken tüm beklentilerini karşılayabilsinler...

1nci İNANIŞ: Terliklerin ters durması... **SONUÇ:** İşlerin ters gitmesi...

2nci İNANIŞ: Lavaboda biriken suyun höööörrrk sesi çıkarmadan boşalması... **SONUÇ:** Kötü...

3ncü İNANIŞ: Bir serbest muhasebecinin ikram ettiği sigarayı almamak... **SONUÇ:** Önemli miktarda para kaybetmeye işaret...

4ncü İNANIŞ: Bikiniyle cüretkar şekilde poz vermek... **SONUÇ:** Özellikle erkekler için yeniden yapılanma...

5nci İNANIŞ: Modoko'nun yanından geçerken uğrayıp mobilyalara bakmamak... **SONUÇ:** Saç tellerinde kırılma, tırnakların pöşürmesi...

6ncı İNANIŞ: Hiper gerçeklikte hiç yolculuk yapmamak... **SONUÇ:** Engin Noyan'ın Kapılar ve Köprüler programını kaçırmak... Boran Kaya'nın gümbür gümbür gelmesi...

7nci İNANIŞ: Başka inanış bulamamak... **SONUÇ:** Şen ve esen kalmak...

Akşamsefası

Sıdıka Su Anlatıyor:

RUHİ BİR NAKLİYAT ŞİRKETİNDE EVLERE HAMALLIK BİLE YAPTI

Kız çocuğu

Koca bir dağ düşünün. İçinde "Sosyalistlik de neymiş. Ben komünistim" diyecek kadar kızıl lavlarını her an püskürtmeye hazır bir volkan saklı. Ateşine inat, kar benzeri soğuk ama temiz ifadesi ise gençliğin ve güzelliğin kavgaya adanmasının bir bedeli gibi omuzlarında asılı duruyor.

Dağın adı Sıdıka Su... Su, Sivas doğumlu. İlk türkülerini Aşık Veysel'in kendi ağzından dinlemiş. Edebiyat dersindeki zengin-fakir tartışmasında söylediklerinden dolayı önce gözaltına alınan, sonra da il dışına sürülen 17 yaşındaki ağabeyi, Sıdıka Su'nun bilinçlenmeye başlamasında önemli bir örnek oluşturmuş hep. Sürgün nedeniyle geldikleri Bursa'da Nâzım'la gün saymaktaymış. Su, Ankara'da felsefe okumasının tembihini, bu devle parmaklıklar arkasından yaptığı sohbette almış. Doğruca gitmiş Ankara'ya. Burada edindiği ilk arkadaşları "Behice Boran", "Nezihe Araz" gibi dönemin örgütlü öğretim görevlileri olmuş. Derken Sıdıka Su "esas oğlan"la tanışmış. Öyle bir yurtseverlik zamanı ki; aşka sıra sonradan gelmiş. Yaklaşık 4 yıl sonra gelmiş. Bu ana dek sadece türküler, halaylar, kitaplar, fikir tartışmaları paylaşılmış. Sıdıka Su böyle başlayan bir aşkın az rastlanır olduğunun farkında, ancak ona göre asıl önemli şey çok başka...

– Bence bizim kıskanılacak bir yanımız varsa o da aynı hücrenin içinde olmamıza karşın bunu birbirimize hiç söylememiş olmamızdır. Öylesine aynı yaradılışta insanlarız ki, ikimiz de kavgadayız, fakat kurallar gereği kimliğimizi birbirimizle paylaşmıyoruz. Bence bu bilgiyi paylaşmamakla başka önemli bir şeyi paylaştık: İdealimize olan sadakatimizi. Bu çok önemli bir şey. Biz gözaltına alındığımızda karşılaştık ve öyle öğrendik hangi hücrelerden olduğumuzu. Biz Ruhi'yle 5 yıl hapis yattık, 3 yıl da sürgün hayatı yaşadık.

– İşkence gördünüz mü?

– Ben bol bol dayak yedim. O günlerden bugüne dek süren nefrit hastalığını orada kaptım. Ruhi ise çok eziyet gördü. Günlerce tabutluklarda yatırıldı.

– Sanırım hapisteyken nişanlandınız.

– Evet, aslında gözaltından önce evlenmiş olacaktık. Ancak, ha bugün alırlar, ha yarın alırlar diye evlenemedik. Bir yıl boyunca her gece sabahlara kadar gelip almalarını bekledik. Sonunda da oldu zaten. 1951 yılında alındık ve trenlerle İstanbul'a getirildik.

– Ya evlilik?

– O da hapiste. Daha doğrusu hapis yerlerimizin değiştirilmesi sırasında. O Adana'ya ben Sultanahmet'e yollanıyordum. O arada izin aldık ve Nişantaşı'nda nikahımız kıyıldı. Nikah şahitlerimiz ise Behice Boran'la eşi idi. Üzerimdeki lacivert elbiseyi "Mihri Belli"nin eşi "Sevim Belli" yaptırtmıştı. Benim için çok anlamlıdır. Ruhi ise evlenme hediyesi olarak bana yol üzerindeki iyi bir kitapçıdan Goya'nın resim setini almıştı.

– Hapisten sonrası?..

– Ankara'da iki sürgündük artık. Her gün bir sabah, bir akşam gidip ilgili karakola imza atıyorduk, "Ben buradayım" diye. Aslında Ruhi'nin sürgün yeri Cumra'ydı. Ancak evliyiz diye aynı yere sürgünümüzü yaptırdık.

– Nasıl geçindiniz?

– Tabii ki çok zordu. Elektriksiz, susuz bir yer verdi arkadaşımız bize. Ancak orasını bulabildik. Ruhi'ye türkü söylettirmiyorlardı, yasaktı. Benim öğretmen olmam imkansızdı. Yarı özgürdük ama bu sefer de yokluğa mahkum edilmiştik. Komünist olduğumuz için herkes bizden kaçıyordu. Ben de pek yanaşmıyordum zaten. Akrabalarımla bile bu yaşımdan sonra tanışmışımdır. Ruhi bir nakliyat şirketinde evlere hamallık bile yaptı. Sonunda İstanbul'dan Atıf Yılmaz ve Osman Karaca gelerek, "Yeter, biz çok üzülüyoruz. Sizi İstanbul'a götüreceğiz" dediler. 1960'da İstanbul'a, Nişantaşı'na taşındık. Ruhi '63'e kadar kulüplerde türkü söyledi. İlk 45'liği 1964'de çıkardık. Korosu kuruldu. Bu arada İngiltere, Almanya, Fransa ve Avustralya'da konserler verdi. Ölümünden sonra ise 10 yıl içerisinde arşivinden 12 kaset derledik.

– Hep dostluktan, siyasi görüşlerin aynı olmasından bahsediyorsunuz. Ya peki aşk?

– Tabii ki vardı. Hem de çok yoğun bir aşk yaşadık. Bunu anlatmak çok zor. İçinde fırtınaların, kıskançlıkların kavgaların, tutkunun olduğu bir aşktı Ancak, tabii ki bizi birbirimize en çok bağlayan şey türkülerdi.

– Dönüp geriye baktığınızda hiç pişmanlık duyduğunuz bir şey var mı? Mesela, gelinlik giymeyi hiç mi istemezdiniz?

– Düşünmedim. Düşünmeye de hakkım yoktu. Tercihimi baştan yapmıştım. Öyle bir hayatta gelinliği istemeyeceksiniz. Fakat hiç pişman değilim. Düşünebilen bir insan olduğum için öyle onurluyum ki...

– Düşünmek, bilinçlenmek, türküler Ruhi Su'dan sonra mı yoğunlaştı hayatınızda?

– Elbette hayır. Ben yolumu Ruhi'den önce bulmuştum. Ruhi de o yolda çıktı karşıma zaten. Kitap okumaya, bir şeylerin farkına varmaya, türkü dinlemeye ta küçükken başladım. Hem benim türkü repertuarım da Ruhi'yi şaşırtacak kadar iyidir.

JAKLİN ÇELİK

Gülhatmi Ağacı

Annem bahçeye geldiğinde ben gülhatmi ağacının tepesinde olurdum. Artık annemin gelmesi de fayda etmezdi. Bedenini yukarıda bırakır, ruhunu sanki yanıma yollardı. "İn o ağaçtan, zaten bütün dallarını kırmışın" diye veryansın ederdi.

Tam bir erkek çocuğu gibiydim. Annemin benim için diktiği cicili bicili elbiseleri hiçbir zaman giymedim. Düşünsenize, etekle misket oynamak, maç yapmak; kısacası erkek çocuklarıyla aşık atabilmem için etek veya elbise giymem komik olurdu. Yazın, çırpı bacaklarımın arasından uzadığı şortlar, kışın ise pantalon. Sokaktan eve girişim her zaman olaylı olurdu. Kazandığım misketleri annem her defasında bahçemizin önündeki inşaat enkazına boca ederdi. Azat morakur da (Azat teyze) bu davranışından ötürü annemi onaylar, her defasında aynı şeyleri söylerdi: "Bu kız kime çekti? Ablasına hiç benzemiyor, ka buna kız demeye de şahit ister!" Tabii, annemin zaten ayakta olan sinir sistemleri bu defa peşimden koşmaya başlardı. Azat morakur söyleyeceklerini bitirdikten sonra kendi katına çıkardı. Ben de intikamını Azat morakurun fareler için bahçede tuttuğu kedilerinden alırdım. Ya ayaklarından gülhatmi ağacına bağlardım ya da kuyruklarından bilyalarımın fırlatıldığı enkaza fırlatırdım onları. Azat morakur aşağıdaki seslere kulak verir ve taraçaya çıkardı. Yaptıklarımı görünce avazı çıktığı kadar bağırır, annemin bahçeye gelmesini sağlardı. O gün şansım varsa eğer, annem Azat morakurun bağırtılarını duyduğunda ya tuvalette olur ya da çamaşırda olurdu. Ben de zaman kazanır, yaptığım işi genelde yarım bırakmazdım. Annem bahçeye geldiğinde ben gülhatmi ağacının tepesinde olurdum. Artık annemin gelmesi de fayda etmezdi. Bedenini yukarıda bırakır, ruhunu sanki yanıma yollardı. "İn o ağaçtan, zaten bütün dallarını kırmışın" diye veryansın ederdi. Hayret ederdim. O kadar çok dallı bir ağacın kırıklarını dördüncü kattan nasıl seçebildiğine dair. Cevabım hazırdı: "Sana inanmıyorum, bir kere gözlüklerini takmadan bakıyorsun." Azat morakura laf yetiştirdiğimi gören annem tehditlerle beni aşağı indirdi, benim dayak yememle de herkes bir nebze rahatlardı. Bu esnada annemin, en iyi ihtimal bulaşık suyu soğur, kötü ihtimalse yemeği yanardı. Azat morakur ise bir süre sonra, tiz ve kısık sesiyle yukarıdan bağırırdı. "Mariiiii, Mariiiii, Mariiii". Annem cevap verene kadar aralıksız bağırmaya devam ederdi. Taa ki annem panik halde bahçeye çıkana kadar. Yan apartmanda oturan Hüsniye Teyze Azat morakura böyle bağırdığı zamanlarda "Jaklin, koş annene haber ver, Azat teyze kıçı yanmış tavuklar gibi yine bağırıyor" derdi. O yüzden Hüsniye teyzeyi çok severdim. Bu kadar bağrış çağrışa annem her zaman en kısa sürede cevap vermeye çalışırdı. "Efendim morakur!", "Kahve içmeye geleyim mi?" Tabii ben o kadar dayak yedikten sonra mutlaka aşağı inip gözümün içine baka baka kahve içmesi gerekirdi. "Gelebilirsin morakur!", "Kayane'yle birlikte iniyoruz." Aslında Kayane morakurla birlikte gelmek istemezdi. Çünkü ikisinin ziyaret amaçları farklıydı. Biri zaferini kutlamaya, diğeri ise hasta ziyaretine gelirdi. Onlar aşağı inene kadar annemin bana verdiği talimat kısa ve özdü. "Azat morakur geldiğinde uslu ol. Cevap vermek yok!" Her defasında tamam derdim. Aşağı indiklerinde is mümkün olduğunca Azat morakurla gözgöze gelmemeye çalışırdım. Annem odadan çıktığında ise gözünün içine içine bakar, pencerenin kenarında duran kediyi işaret ederdim.

Ercan Süt

OBSESYON

Herhalde kafam karışmıştı. Kendi kendime düşündüm. Birşeyler yapmalıyım dedim. Ama ne yapabileceğimi bilemedim. Zil sesiyle irkildim. Eve kuşlar hücum etti dedim. Sonra zili değiştireyim diye düşündüm. Kuşlar yine hücum edince kapıyı açmaya gittim. Kapıcıyı görünce hayal kırıklığına uğradım. Sizi görünce hayal kırıklığına uğradım dedim. Hiçbirşey demedi. İyi misiniz dedim. Çöp dedi. Anlamadım. Anlamadığımı söyledim. Tekrar çöp dedi. Adını sorsam "Çöp" diyecek sandım. Adını sordum. Hayrettin dedi. Bu arada nasıl olup da tanımazmışım gibi bakıyordu. Kusura bakmayın, sizi pek tanıyamadım dedim. Hayırlı olsun, yeni mi başladınız diye de ekledim. Beş yıldır bu apartmandayım Suat Bey dedi. Ben de dedim. Biliyorum dedi. Çok bozuldum. İnadına, "Çöp yok" dedim. "Siz bilirsiniz. Yine gizli gizli atmayın ama, 2 numara bozuluyor" dedi. "Mustafa Bey mi? Ben onunla konuşurum" dedim. "Bizim apartmanda Mustafa Bey diye biri hiç oturmadı. Suat Bey" dedi. Onun da mı adı Suat dedi. Hayır deyip gitti. Giderken hala hayır diyordu. Kızdım. Kızdığımı anlamasın diye kapıyı yavaşça kapıttım.

Biraz sakinleşince müdürümün evini aradım. Telefon açılır açılmaz, "Beni yanlış anladınız, aslında karınızı görmedim bile" dedim. Bir ses "Ben zaten karısıyım" dedi. Şaka yapıyor diye düşündüm. Şaka yaptığınızı düşünüyorum dedim. "Bakın, biz aslında çok uygar insanlarız, ama ilkellik sınırlarımızı zorlamayın artık?" dedi. Karısı olduğunu anladım. "Galiba yanlış numara düştü. Neden bahsettiğinizi hiç anlamadım" dedim. "Lütfen hayatımızdan çıkar mısınız?" dedi. Yanlışlıkla "Peki" dedim. Sonra, birden numara yaptığımı hatırlayıp, "Yanlış numara, sesiniz gelmiyor. Galiba kapatacağım" dedim. Kapattım.

Hemen dişlerimi fırçalayıp, yatayım diye karar verdim. Dişlerimi fırçalamaya gittim. O sinirle fırçayı ısırdığımı hiç farketmedim. Ağzımda birşey var sandım. Varmış. Artık fırçayı kullanamam dedim. Parmağıma tuz sürüp fırçalayayım diye düşündüm. Şimdi onu da ısırırım dedim, vazgeçtim. Yatarken ellerimi ısırmamak için başımın arkasında kenetledim. Uzun uzun nefes aldım. Dördüncü nefesten sonrasını bir türlü hatırlayamadım. Sanırım uyuyakaldım.

Akşamsefası

SÖZCÜKLERİN GURURU "ŞAİR MAİR"

Ramize Erer

"İSTANBULLU KÜRTLER"

Altay Martı

Kim bunlar! Nasıl böyle kendilerini yitirdiler. Biraz konuştursan altından "ya önemli bir aşiret ya da Doğu'nun saygın bir ailesine mensupluk" çıkıyor. Kendi halkına tiksintiyle olmasa bile gizliden gizliye sevgisizlikle bakıyor ve gözü hep "Batılılar"da.

Ömrümün yirmibeş yılını geçirdim beni her zaman büyük bir ihtişamla ağırlayan o Doğulu topraklarda. Kınalı bir diyardı orası. Çok büyük borcum var.

Kalbi dörde bölünüp ayrı ülkelere savrulmuş bir halk! Kanı hep eksik dolaşmış, nabzı hep zayıf atmış. Yüzyıllar baskı; kan, gözdağı, ölüm, kaygı ve iflah olmaz başkaldırılarla geçmiş. Çağlayana benzer yenilgiler olmuş. Kimi zaman koskoca tarih dişileşmek zorunda kalmış olup bitenlerin karşısında, uyuz bir kedi gibi pisliğini toprağa gömmüş. Ama yine de başlarındaki puşiden, cemedaniden tutun da ağıtlarına, türkülerine, dillerine dek her şey korunmuş. Yeryüzünde bunca aşınmaya rağmen hâlâ güneşin dağladığı yüzleriyle yaşadıkları toprağın en derinine iri köklerle tutunmayı becerebilen tek halk!

İşin bir de başka bir tarafı var ama. Aynı zamanda dünyanın en çok "hain"ine sahip tek halk! Ve bunu en çok Kürt yazarlar sık sık "keklik" örneğini vererek, "cahş" kelimesinin anlamını derinleştirerek anlattılar.

Eskiden beri çok köşeli ve insanı irkilten lafları sevmem. Ajan provakatör, dönek gibi sıfatların gelişi güzel ve haksızca sarfedildiğini düşünürüm. Bu yüzden "hain" kelimesi de çok ürkütür beni. Beyin yağmalamayı oldukça iyi beceren bu nakışı bozulmuş kentte tanıştığım yeni Kürt tipleri için asla bu kelimeyi kullanamam. Onlara bir isim buldum: "Yitik Kürtler"

Halis Toprak, Şeyhmus Tatlıcı, Yalım Erez gibi holding sahibi Doğulu'ları anlayabiliyorum. Cavit Çağlar neyse onlar da odur. Klasik deyişle "sermayenin dini ve milliyeti" yoktur. Şehrin birçok yerinde esmer elleri ve cılız bacaklarıyla tutunmaya çalışan jetoncu, midyeci, pilavcı, inşaat işçisi Kürtler de anlaşılabilir. Onların her gün kendi beyinlerinde olmadık göçlere çıktığını hissederim.

Gözükaralıkları, kurşuna ve bıçağa karşı alışkanlıklarıyla herhangi bir pavyon önünde gerekirse kendisine bile pusu kurabilen kara bakışlı Diyarbakırlı ya da Urfalı'yı da anlayabiliyorum.

Benim ne zaman karşılaşsam şaşkınlığa düştüğüm, bazen çok kızdığım, bazen de çok gücendiğim Kürt tipi "Istanbullu Kürtler." Saçlarının telinden, giyim kuşamlarına dek her yerleri entellektüel. Geçmişi, isyanları, haksızlığı, zulmü çok iyi biliyorlar; günümüzde yaşananları çok iyi analiz ediyorlar. Ama gelin görün ki kendilerini sevmiyorlar. Her tarafı buruşmuş bu salak şehrin tüm girdi çıktısını bilen sözde Istanbul beyefendilerine veya piçlerine yaranmaya çalışıyorlar. Bilinçaltlarında yılların ezikliği var, bu yüzden şaklabanlık yapıyorlar. Şivelerinin üzerine tutkal çekmeye çalışıyorlar. Hayvansı çığlıklar atıyorlar sonra: "Bakın, ben Kürdüm. Ama hiç de fena değilim. Beni de aranıza alın. Ben de Istanbullu olayım."

Kim bunlar! Nasıl böyle kendilerini yitirdiler. Biraz konuştursan altından "ya önemli bir aşiret ya da Doğu'nun saygın bir ailesine mensupluk" çıkıyor. Kendi halkına tiksintiyle olmasa bile gizliden gizliye sevgisizlikle bakıyor ve gözü hep "Batılılar"da. Eziklik bir kılıç darbesi olarak inmiş bedenine ve iri bir iz bırakmış, silemiyor. Kendisinin babası ya da amcası Doğu'nun mahzun kentlerinden birinde belediye başkanlığı yapmış, uçsuz bucaksız toprakları var, kasırlarda büyümüş, o halde neden Istanbul'un bol halayıklı köşk çocuklarıyla oturup kalkmasın ki! Ona değer verecekse ancak kendi "sınıf"ından biri değer vermeli. Faili meçhul cinayetler, koruculuk sistemi, ölümler, yoksulluk!.. Bunlar artık anlatıldıkça masallaşan folklorik ögelerdir. Turistlere kilim satar gibi dağda çarpışanları anlat dur. Üzerine biraz da "vahşi ama çok güzel doğa" ekle. Bak nasıl sevecekler o zaman seni.

Ah zavallı **Beyaz Kürt!** Kim ne zaman boyadı seni!..

** Ender Özkahraman'a mutluluklar diliyorum.*

Akşamsefası

ZİHNİ DERİN

Sunay Akın

Orhan Pamuk'un Kara Kitap'tan sonra yayınladığı "Yeni Hayat" adını bir zamanların ünlü karamelasından almaktadır.

Çalışma masam ile duvar arasındaki boşluğa düşen elmanın kokusu odaya yayıldıkça Alman şair Schiller'i anımsıyorum. Şiir yazmak için en uygun yerin içi soğuk su dolu bir küvet olduğunu savunan şair, çekmesinde sakladığı çürük elmaların kokusuyla hayal gücünün arttığını söylerdi. Fransız şair Baudelaire, çalışacağı zaman ağır kokular ve lavanta sürünürken Gautier, odada otlar ve yapraklar yakardı. İngilizlerin ünlü şairi Lord Byron'un da, şiir yazarken bir çeşit mantar kokladığı bilinir.

Sunay Akın ise eline bir bardak çay almadan çalışma odasına girmemektedir. Her yudumda Çinli düşünür Tien Tiheng'in "Bir bardak çay insana dünyanın gürültülerini unutturur" sözüyle içini ısıtan şair, Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun kulağına "Zihni Derin" adını şu dizelerin yanıtı olarak fısıldar:

Bir ilimiz var adı Rize
Durup dururken bir bardak çay sundu bize
Rize'de çayı kim yetiştirdi Rize'de
Misisipi'ye karışan çayları öğretirler bize
Rize'de çayı kim buldu Rize'de
Kimdi o sessiz sedasız
Kumral mumral demlenen mübarek adam

Nazım Hikmet, 1934 yılının 13 Aralık günü Akşam gazetesi'nde "Orhan Selim" imzasıyla yayınladığı yazısında bir bardak çayı şöyle anlatır: "Önümde bir bardak çay duruyor. Ağzı geniş, beli ince, altı yayvan, çevresinin yaldızlı çizgileri dökülmüş ve bu cam bardağın içindeki ılık, kokusuz, boyasız, solgun suya bakıyorum."

Çay bardağına Nazım Hikmet gibi "beli ince" diyebiliriz. Peki ama, çay fincanı için aynı tanımlamayı yapabilir miyiz? Orhan Pamuk, Kara Kitap'ında bu yanılgıya düşer: "masanı üzerindeki ince belli bir çay fincanını inanılmayacak bir nesne gibi algılayabildiği zamanlarda..."

İnce belli bir çay fincanı gerçekten de "inanılmayacak" bir nesnedir! Tahsin Yücel "Kötü bir yazar iyi bir romncı olabilir mi?" sorusuyla başladığı yazısında Orhan Pamuk'u sert bir dille eleştirir: "...türünden kullanımlar, Türkçeyi sonradan öğrenmiş bu acemi çevirmenin, hem dilbilgisi, hem de sözcük dağarcağı açısından daha işin çok başında olduğunu, bu nedenle, bir dili sonradan öğrenen herkes gibi "ince belli çay fincanı" (s, 299), "pencerenin kulpu" (s.300) gibi gülünç sözler etmekten kurtulamadığını gösterir."

Kara Kitap tartışmalarını karbonatlı bir çay gibi önünüze koyduğumu sanmayın. Orhan Pamuk, kitaplarını severek okuduğum bir yazar. Yeni çıkan her kitabının okura "pamuk eller cebe" dedirtmesinin ardında "Türkçeyi sonradan öğrenmiş" bir acemi çevirmen olmadığı gerçeği yatar. Tıpkı, şair Edip Cansever gibi!.. O da, nerden çıktı mı, diyeceksiniz? İşte sizlere, şairin "Dostlar" adlı şiirinden birkaç dize:

Gelsene diyordu İzmir'deki sevgilim
Son mektubunda
Kemeraltındaki kahveleri anlatıyordu
İnce belli çay fincanlarını

Görüldüğü gibi Edip Cansever de çay fincanını "ince belli" diye tanımlamıştır. Bu yanılgıyı Orhan Pamuk'u "kötü bir yazar" yapmadığı gibi Edip Cansever'i de kötü bir şair yapmaz.

Orhan Pamuk'un Kara Kitap'tan sonra yayınladığı "Yeni Hayat" adını bir zamanların ünlü karamelasından almaktadır. Yazarın, bu adı Dante'nin Beatrice için yazdığı kitaptan aldığı söylense de, Maksim Gorki'nin "Yeni Hayat" adlı bir gazete yayınladığı akıllara pek gelmez. Oysa, Yeni Hayat karamelası Ziya Osman Saba'nın "Garip İstanbulumun Şiiri"nde satılmaktadır:

Oturmuş Yenicami merdivenine
"Yeni Hayat" satan ak saçlı nine.
Bir duvar dibinde el açar kimi,
Yalvarışı ninni olur dudağında,
Bir anadır: çocuğu kucağında.

Gazeteci Musa Ağacık, insanların kendisini Orhan Pamuk sanarak önünü kestiğini söylüyor. Yazarımız ise buna şu yanıtı veriyor: "Beni kimse Musa Ağacık'a benzetmiyor"... Nihat Ziyalan ise Şarlo'yu anlatan bir şiirinde bakın neler yazıyor:

kanadını kullanacağı zamana taşıyan
bastonu sincap adımlı
Chagall'a bir horoz
bir Orhan Pamuk gülüşlü

Beyoğlu'nda bir akşamüstü, girdiğimiz kitapçıdan bir kitap alarak, şu soruyu sormuştu: "Ben, bu adama benziyor muyum?"

Sorunun yanıtını şimdi veriyorum: Evet, Orhan Pamuk, benziyorsun. Çünkü, Stephen Hawking'in de, senin gibi zihni derin!..

Bir de eskilerde, yıllara 12'lik bir çevrim içinde hayvan adı vererek, çeşitli kültürlerde kullanılan (çin, türk, aztek....) bir takvim vardır. Bu takvimin (2.) yılı ise eski çinde **iyu**- kaşgarlı mahmut da **ud** ve nesturi mezar yazıtlarında yine **ud** olarak geçen (1,5-2 yaşlarında öküz adını alan!) **ÖKÜZ**'dür. Türkmen takvimlerinde de öküz olarak geçer ve şu anda da kullanırlar.

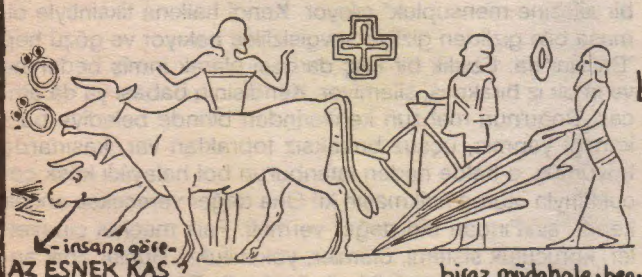

Sümer-**Nippur**'dan çıkmış bir silindir mühürden

Daha önce de belirtildiği gibi, Öküz eskilerde - özellikle **anadoluda**, mezopotamyada, mısırda kutsal bir yaratık tır ve tarımla ilgilerinden dolayı isetanrılık gücünü temsil eden bir durumda dır - özellikle **anadolu** daki önemi ise, yeryüzünde tarımın düzenli bir biçimde **başladığı** tahmin edilen ilk toprak olmasındandır.

Artvin **Savşat**'ta şöyle bir inanış var dır; Tarlaların sürülmeğe başlanacağı ilk gün, öküzler çifte bağlandığında en başta bulunan öküzün kafasına bir **yum urta** olanca hızıyla vurulur. Bunu ekin yılının uğurlu geçmesi için usul olarak kullanırlar.

İ.Ö 2500'de Sümer **Lagaşta** yaşayan bir tarihçinin, bulunan belgelerinde ise, "Tanrıların **ÖKÜZLERİ**, işakku (kral gibi bir şey)'nun soğan tarlasını sürdü. Tanrıların en iyi tarlaları işakku'nun soğan ve hıyar tarlası oldu" diye bir cümle vardır.

Sümerlilerin (şimdiye kadar bulunanların içinde) bulunan ilk kanun tabletleri kral Hammurabi'den 300 yıl önce yaşamış olan **Ur-Nammu** kanunudur. (M.Ö 2050 ye rastlar), **kanunda** ise özellikle kendilerinden söz edilen yalancı, düzenbazları, **halkın öküzüne**, koyununa, eşşeğine el koyan yağmacıları ülkeden attığından bahseder.

İsveç'in Lıtsbely bölgesinden bir mağara resmi elindeki değnekle öküz güden çiftçi -öteki elindeki yuvarlaklık ise . tohum dolu bir torba olabilir.

İ.Ö.1700 ait Sümerlilerin tarımla ilgili-**çiftçinin el kitabı**-diyebileceğimiz ilk tabletleri (şimdiye kadar) nde çiftçi oğluna şu önerilerde bulunur:

- Tarlanı ekeceğin zaman suyu tarlana salarken dikkatli ol (ki), su (toprakda) çok yükselmesin. Suyu boşaltığın zaman toprağı hep nemli tutmağa bak; **öküzleri** içinde dolaştırma. Girenleri kovala ve oraya oturulan bir yer gibi özen göster.

Öö diyesen kan kusasan-bir VAN beddusi
nöküs
trepenasyon (kafatası delgi ameliyatı) Dilkaya
K-SERHAT
Höyüğü'ndel bulunan ve matkapla delinerek gerçekleştirilen kafatası ise kendi türünde tek örnektir.
reklam - KAOS GL dergisi - P.K.53 Cebeci-Ankara
plusieurs - olacak
M.T.: ne var yani kan ikram ediyorsak
mantar. bir gümüşle kaynatılır. mantar zehirli ise gümüş kararır - derler mi ki
M.T.: Martı ve güvercinlerim var. İki tanesi banyomun yanında misafir.

Akşamsefası

ŞEHİR AŞKİYASI

"Biz tuhaf bir orduyuz, silahtan çok laf kullanıyoruz. Silahla konuşabileceğinizi yok edersiniz, ama konuşarak onu değiştirebilirsiniz."

"ORMANDAN GELDİK GÖREVLERİMİZİ YERİNE GETİRİNCE GERİ DÖNECEĞİZ"

Zapatistalar'ın politik ve kültürel kodları son derece özgün. Marcos, alışılmış politik dilin ötesinde, felsefe, şiir, edebiyat, deneme dili kullanıyor. Mekanı, zamanı ve insanı kavrayışları bilgece. "Neden maske takıyorsunuz" sorusuna, Marcos'un verdiği yanıt "özgürlük özeti" gibi: "Burnum çok büyük olduğundan maske ile gizliyorum! Savaş, bizleri kahraman haline getirdi. Barış gerçekleştiğinde, topluma sıradan insanlar olarak, hiyerarşisiz katılmak istiyoruz." Bu bilge yanıt, "kahraman"ın, eşit ve özgür "sıradan"lık istemidir: "Kahramanlar zamanında ölmeli"... "Hayatı monoton bir dans olmaktan çıkarmaktan" sözeden maskeli dansçılar, Emma Goldman'ın "Dans edemeyeceksem, devriminiz sizin olsun" sözlerine uyuyorlar... Özgürlük ve iktidar ilişkisinin, ikinciden yana kirletildiği, insanın niceliğe dönüştürülerek nesneleştirildiği bir kültürel iklimde onlar "düşlerin ipucu" gibi. Kişi başına düşen düş miktarını çoğaltmaya çalışan Zapatistalara, bilmediğimiz tüm duaları okumaya ne dersiniz? Amin yerine viva...

ÖKÜZ, Berlin'de ve Zapatistaların merkezi Chiapas'ta gerçekleştirilen "Neo Liberalizme Karşı İnsani Bir Toplum İçin Galaksiler Arası Buluşma" toplantılarına katılan yazar Temel Demirer ile konuştu.

Onların bilgelikleri ve kahramanlıkları dünyaya bulaşmaya başladı...

–İspanyollar Meksika'ya geldiklerinde Aztek ve Maya'ların kültürel iklimi Roma'nın en parlak döneminden gelişkindi. Aztek başkenti Meksiko City'de üçyüz bin kişi yaşıyordu. Aztekler, Latin Amerika'nın en büyük uygarlıklarından birisiydi; astronomi ve matematikle ilgileniyorlardı. Sömürgeciler kitaplıkları yaktıkları için felsefeye ilgileri bilinmiyor. Maya'ların felsefe kitapları ise müthiş gelişkin. Sömürgeciler gelmeden yıllar önce, adilliği ve iyiliği ile ünlü kralları Quetzelcoatl "dünyaya yine geleceğim" diyerek çeşitli alametler bırakıyor. Bu alametlerden birisi "kızıl sakal". Günün birinde Kızıl Sakallı sömürgeci Hernan Corteks, yerlilerin diliyle, tanrısal hayvanlar (at), ağzından ateş saçan ilahi silahlar (top) ile karaya çıktığında, "beklenen geldi, kehanet gerçekleşti" diyorlar. İstilacı Cortes, bir kral/tanrı gibi karşılanıyor, zenginliklere el koyuyor. Ama zamanla konukların tanrı olduğundan kuşkulanıyor. Cortes'in oldurmadığı bir gün, çavuş Pedro de Alvarado, "bizi öldürürler mi?" kuşkusuyla "ateş emri" verince katliam olur, halk ayaklanır. Kralları Montezuma, isyanı durdurmalarını ister, ama halk tarafından "hain" diye taşlanarak öldürülür. Ayaklanmanın önderine ise, işkenceyle bile isyanın bastırılmasını söyletemezler. Burada ikili bir durum var; işkence altındaki önderin teslim olmaması, işbirlikçinin halk tarafından öldürülmesi.

Aztekler, en çalışkan, en yeteneklilerini açık oyla lider seçiyor. Liderin işi, klanın ihtiyaçlarını karşılamak, dış tehlikelere karşı korumak. Başaramayan, Köy Meclisi'nde, savunma hakkını kullanarak açık tartışmayla yargılanabiliyor. "Dünyada en zor iş Azteklere ve Mayalara lider olmaktır, çünkü sonunda ölüm vardır" denir. Lider meclise bağlı olarak kararları uyguluyor. Mayaların sözlüklerinde "efendi" sözcüğü yok, "yönetici" var. Aztekler kuzeyde oturuyor, Isparta gibi kentlerin merkeze bağlı olduğu bir örgütlenmeleri var. Güneydeki Mayalar'da ise Atina gibi sitelerin egemenliği var. Aztekler, her yıl kendilerine kakao ve papağan veren Mayalara karışmıyorlar. Mayalar, astronomi ile uğraşıyorlar, matematik geliştiriyorlar ve sıfırı buluyorlar. Hindistan'dan Ortadoğu'ya ve oradan da batıya gelen sıfır Mayalar tarafından da bulunuyor. Toplumsal örgütlenmeler üzerine felsefi çözümlemeler yapıyorlar ve onbeş yüzyıldır okudukları iki kitap yaratıyorlar. Marcos'un bütün yazılarında "Halkın Kitabı"ndan pasajlar vardır. "Kızıl Rahipler" ise günlük hayatın kurallarını anlatır. Mayalar, istediklerinde egemenleri terk edip dağlara çıkabiliyorlar. Orta Meksika'da ortaya çıkan Toçi uygarlığı, Maya bölgesine gelip yeni bir sentez yaratıyor ve Mayalar yeniden canlanıyor. O sırada Aztek nüfusunun 3/4'ünü yok ederek İspanyol'lar geliyor. Mayalar, gelenin kim olduğunu biliyor. Direnişlerin tümü yeniliyor ama bir gelenek yaratıyorlar; dağlara çekilirlerken mısır tarlalarını yakıyorlar, suları zehirliyorlar. Yakaladıkları yerliler köleliği kabul etmeyip intihar edince, sömürgeciler çalıştırılacak yerli bulamıyor.

Güneşin çok olduğu bir ülkede...

– Dağlara çekilince gündelik hayatı örgütleyen Köylü Komiteleri kuruyorlar. Zapatista'ların İllegal Devrimci Köylü Komiteleri beşyüz yıl önceki bu geleneğe dayanıyor. Bu gelenekte su, toprak, güneş kolektiftir. 1909'daki Zapata ayaklanmasının sloganı "toprak ve özgürlük"tür. Zapata ve Panço Villa'nın Meksiko City'yi düşürmesinden sonra Anayasa'nın 27. maddesi, "Chiapas'taki kabile toprakların kolektif mülkiyet olduğu"nu güvence altına alıyor. Meksika, NAFTA'ya üye olduktan sonra, bu maddeye el atıldığında Zapatistalar ayaklanıyor. Burada devrimin güncelliği ile geleneğin bütünlüğü arasında doğrusal bir orantı var. Güneşi, toprağı ve suyu kolektif sayan Mayalar, buna tarihten bir boyut daha ekliyorlar; özgürlük. Boyun eğmeyen, özgürlüğüne düşkün ve dağlara çıkan insanlar. Zapatistalar bunların toplamından oluşuyor. Geleneği güncele çekiyorlar.

Maskeleri, kaba bir gizlenme aracı değil, ideolojik bir bakışın ürünü...

– EZLN adına değil, kendi adına konuşan Marcos maskelidir. Maskenin anlamı nedir? Bir Zapatistalı,"dağda gizlilik varken neden maske? sorumu ; "Maskeyi güvenlik olarak algılamak mekanikliktir. Hepimiz Marcos'uz ya da Marcos hiçbirimiz. Marcos maskeyi çıkarırsa, artık Marcos değildir" diye yanıtlıyor. "Herşeyi herkes için istiyoruz" diyorlar. Maskeliler ve kendileri için birşey isteyemiyorlar. Marcos, toplantıda "Biz ormandan geldik, görevlerimizi yerine getirdikten sonra tekrar ormana geri döneceğiz. Politik kariyer istemiyoruz, maskeleri çıkardıktan sonra sivil yurttaşlar olarak politika yapacağız" dedi.

Silahların düzenleyici erdemini abartmıyorlar, hatta inanmıyorlar, fetişleştirmiyorlar. Marcos, "Biz tuhaf bir orduyuz, silahtan çok laf kullanıyoruz. Silahla konuşabileceğinizi yok edersiniz, ama konuşarak onu değiştirebilirsiniz" diyor.

Bir Maya özdeyişi de, "Laflar insan öldürmez" der. Toplumsal ilişkilerin insanın iknasıyla değiştirilmesine müthiş özenliler. Geçmişteki kirlenmiş devrimlere dikkat çekiyorlar, devrimin kirlenmemesi için insan ilişkilerinin köktenci bir şekilde değiştirilmesi gerektiğini düşünüyorlar ve "Devrimi sadece liderler kirletmedi. Devrimlerin kirlenmesinde ve yıkılmasında ona 'evet' diyen yığınların da suçu var. İhtiyaçtan bir fazla insanı mücadeleye katamayan hiçbir değişim hareketi olamaz. Bir insan dışında kalıyorsa bu değişim, bir insanlık eksikliktir" diyorlar.

Harekette önemli kadın figürler var.

– Liderliğin beş önemli ismi var: Komutan yardımcısı Marcos, komutan Tacho, komutan Domingo, Ana Maria, Ortenziya. Son ikisi kadın. Ana Maria, bir bölgenin sorumlusu. Ortenziya, devrimci köylü komiteleri ile Zapatistler arasında ilişki kuruyor. Harekete ciddi bir kadın katılımı var. Chiapas'ta içki yasağı var. Kadınlar, kocalarının kendilerini dövdüklerini, dayak müessesesinde alkolün önemli rolü olduğunu söyleyince, sorun köylü komitelerinde tartışılıyor, kadınların talebiyle referandum yapılıyor ve içki yasaklanıyor. Kararda, EZLN'nin politik ihtiyaçları değil, kadınların ihtiyaçları belirleyici oluyor.

Toplantıları "maskeli balo" gibi...

– Bir derede, birbirini rahatsız etmeden, çırılçıplak bir kadınla, bir erkek birbirine bakmadan yıkanabiliyor. Toplantılarda kadınlar da erkekler kadar konuşabiliyorlardı. Buna rağmen Marcos, "Çok mesafe alamadıklarını, sorunların bilincinde olduklarını, dünyada en çok baskı altına alınan kategorilerden birinin kadınlar, diğerinin de eşcinseller olduğunu, baskı altında tutmak güdüsünün kendi ruhunu köleleştirmek ile özdeş olduğunu" ifade ediyor.

SEZAİ SARIOĞLU

Akşamsefası

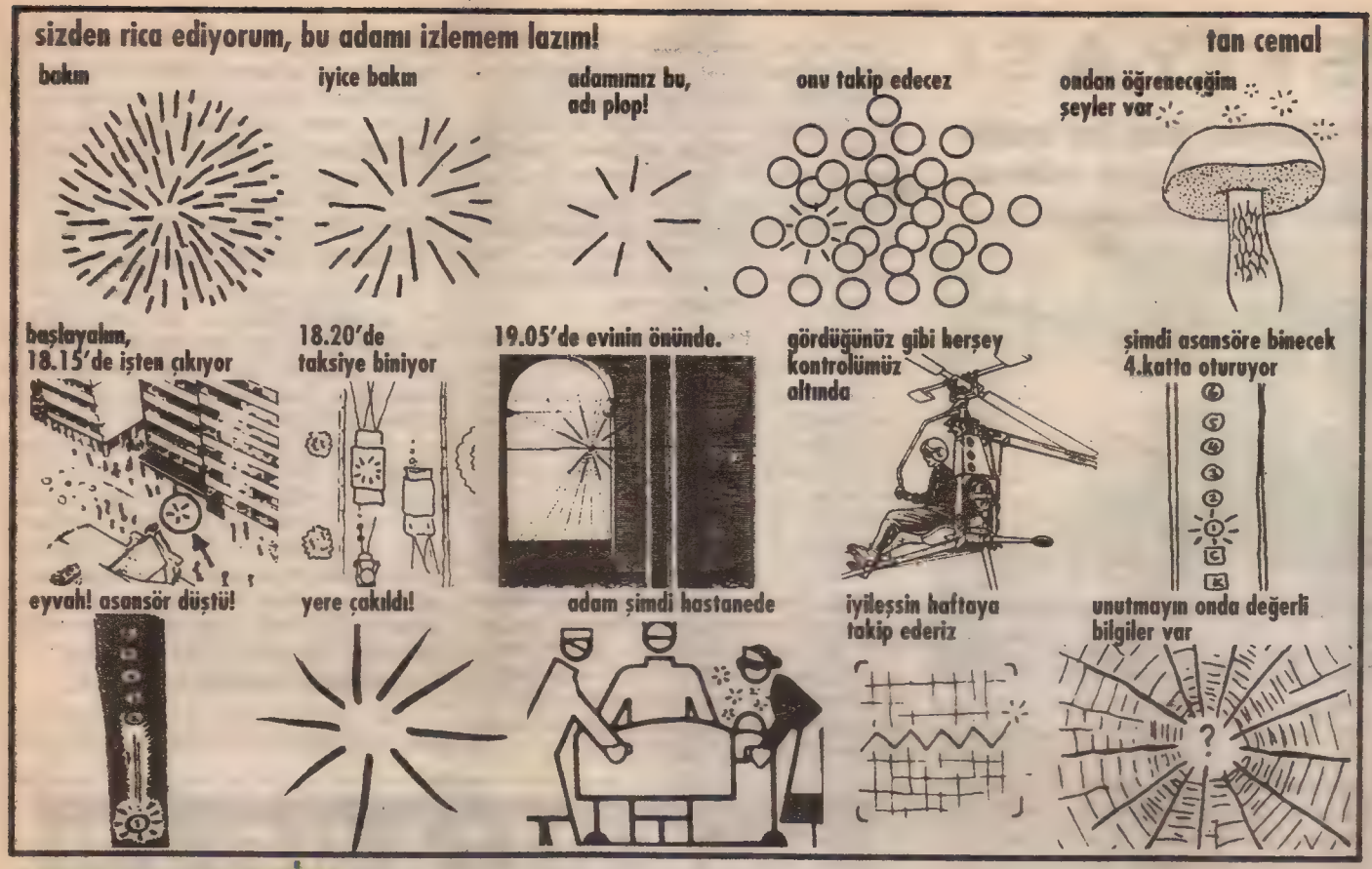

VEDAT BEY'İN GÖRKEMLİ HAYATI

Vedat Özdemiroğlu

BANA ONUN KENDİSİNİ GETİR

(taze macera)

Ruhban çevreler, Vedat Bey'in eskiden görkemsiz ve hatta nasıl söylenir, ipe sapa gelmez bir adam olduğunu, fakat bir gece, karanlık bir gece, Tanrı'nın flaşları (şimşekler) gökyüzünü yırtarken ve içli çocuklar, gökgürültüsünden korkup ağlarken, Vedat Bey'in ruhuna melek girdiğini, o geceden sonra böyle muhteşem olduğunu iddia ederler. Yalandır.

Üçü ünlü beş kişi, Vedat Bey'i hedef adam haline getirmişlerdi. Şunları yaptılar:

1) Televizyonda, Vedat Bey'in minik zaaflarını şişiren ve bütün kahramanlıklarının tesadüfi olduğunu iddia eden bir belgesel hazırladılar.

2) Vedat Bey'in bilgisayarla çirkinleştirilmiş bir fotoğrafının yeraldığı ve altında **Persona Non Grata** (İstenmeyen Adam) yazan afişi, kentin muhtelif yerlerine ve özellikle camii duvarlarına yapıştırdılar.

3) Vedat Bey'in bir macera sırasında gittiği **Tac Mahal**'in simetresini bozmak için uğraştığı ve **Ganj Nehri**'ne yapılacak bir barajın ihalesine girmek için bol rüşvetler dağıttığı iddialarını önemsiz bir gazeteden sekiz sütuna manşet yaptılar.

4) Bir hayranına imzalayıp verdiği bordo kravatını ele geçirip yedi parçaya ayırdılar ve aynı gün, aynı saatte **İstanbul**'un yedi ayrı tepesinde yaktılar.

5) Sermaye ozanı **Aşık Çelişkî**'ye astronomik ücretler ödeyerek ve ameliyatla yüzünü değiştirme garantisi vererek (fakat sözlerini tutmadılar) aşağıdaki şiiri yazdırdılar ve helikopterlerle bütün üçüncü dünya ülkelerine dağıttılar:

Vedat denen şu madrabaz
Memleketi satmadı mı,
Avuç avuç dolarları
Servetine katmadı mı?

* * *

Kandırarak tüm toyları
Gezdi Ege'de koyları,
Amerikalı kovboyları
Koynun'alıp yatmadı mı?

* * *

Görkemliyim diye diye
Aldı bir sürü hediye,
Saldırarak bir kediye
Garip zevkler tatmadı mı?

* * *

Viskileri içip içip
Kendisinden geçip geçip,
Mazlumları kurban seçip
Öz rantına bakmadı mı?

* * *

Çelişkî der, Vedat dürzü
Yesin başına şol gürzü,
Ermeni Azeri, Gürcü
Hepsi de ona takmadı mı?

Vedat Bey'e yakın çevre, bütün bunlardan sonra Vedat Bey'in **hakikaten** sinirlendiğini ve intikam için (yıllardır giymediği) siyah pelerinini giydiğini dile getirdi. "Aslında intikam, soğuk yenen bir yemektir", diyordu Vedat Bey. "Fakat bir gönül komandosu, her türlü şartta manevi doyuma ulaşmanın yolunu bulmalı, o yolun yolcusu olmalıdır!"

test KÜLTÜR SANAT met üst

1) bir kilo **orhan PAMUK** mu daha ağırdır, bir kilo **DEMİR özlü** mü?

a– orhan pamuk daha ağırdır **b–** taş yerinde ağırdır **c–** demir özlü daha ağırdır **d–** haaaaaadiiiieeiiii leeeeeeennn

2) her ay ortalama **bin beşyüz şairin şiir gönderdiği** ve fakat buna mukabil son sayısı **beşyüz bin okunduğu** için kapanmak zorunda kalan iki aylık şiir dergisi **sombahar** kapandığında acaba kaçıncı sayısındaydı?.

a– üçyüz otuzüç **b–** ikibin bir
c– otuzbeş **d–** onyüzbin baloncuk

3) askerlik yaptığı sırada şiir yazmaya biraz daha tenha vakit bulabilmek için sağlam dişini çektiren şairimizin adı nedir?

a– nihat behram **b–** hasan hüseyin
c– ismet özel **d–** orhan veli

4) ahmet celâl tipi **yakup kadri karaosmanoğlu**'nun hangi romanının baş kişisidir?

a– kiralık konak **b–** hüküm gecesi
c– pekin ördeği **d–** yaban

5) "dama çıktım belleme / gir koynuma terleme / her yanım senin olsun / uçkurumu elleme" hangi halk edebiyatı türündedir?

a– mâni **b–** teke zortlatması
c– bozlak **d–** uzun hava

6) ahmet muhip dıranas'ın meşhur şiiri **fahriye abla** kafiye uğruna en son hangi şirin ilimizin bir adamına varmıştır?

a– bir çorumlu'ya **b–** bir teksaslı'ya
c– bir erzincanlı'ya **d–** bir çeçen inguşlu'ya

7) "sana giren, çıkan nedir, be dürzü? / be Allah'ın numunelik öküzü! / ben mi yuttum on dört bin okka düzü, / bekri mustafa'dan fermanın mı var?" dizelerini de yazan ve adı çok iyi çaldığı müzik aletiyle birlikte anılan marjinal şairimiz kimdir?.

a– zil hikmet **b–** darbukatör baryam
c– neyzen tevfik **d–** ıslıkçı niyazi

8) varlık dergisi'nin şimdiki **genel yayın yönetmeni** kimdir?.

a– enver ercan **b–** ercan akışık
c– ercan havaalanı **d–** yaşar nabi

9) türk edebiyatının **lirik prensesi** kimdir?

a– nilgün marmara **b–** tezer özlü
c– sevim burak **d–** duygu asena

10) "iyilik de, kötülük de yalnız insanlardan gelir!." diyen şairimiz kimdir?.

a– adnan özer **b–** ece ayhan
c– orhan alkaya **d–** lale müldür

Geçen Haftanın Cevapları: 1.d, 2.b, 3.a, 4.c, 5.d, 6.b, 7.c, 8.b, 9.d, 10.c.

NOT: Geçen haftaki test'imizin doğru cevaplarını gönderen okurlarımıza imzalı kitapları postalanmıştır.

Bu hafta operatörümüz Cebrail Okçu'nun vakit bulursa yazacağı "Orhun Yazıları" adlı tablelerini göndereceğiz.

(Cevap mektupları elimize geç geldiğinden süreyi onbeş güne çıkardık.)

Akşamsefası

BEYOĞLU'NDA GARİBANIN OTOPSİSİ YAPILMAZ

Oktay Güzeloğlu

MÜCADELE ÇIKMAZI

Akşamı orada burada takılarak zor yaptım. Doğru "Mücadele Çıkmazı"na kapının önüne geldiğimde evin ışıkları yanıyordu. Yavaşça pencereden dinledim.

İstiklal kelimesini çok severim, çok şeyler çağrıştırır. Onun için Beyoğlu İstiklal Caddesi'ni de severim. Bazı geceler üzerime karabasan basarsa, fırlarım sokağa. Tan ağarırken caddenin Taksim Meydanı girişinden başlayıp Tünel'e kadar adımlarım. Defalarca adımlarımı saydım. Tam 3220 adım. Bazen sağa sola zikzak yapmışsam 3230 adımdır. İşte böyle sayıma çıktığım bir sabah, arkamdan biri adımı seslendi. Döndüm baktım, zayıf, çirkin, sarışın bir kadın, Merhaba, nasılsın? dedi. Dikkatlice baktım, ooo n'aaber Zeki, dedim. Zayıf, çirkin, sarışın kadın, suss, ben Nihal! dedi.

Şaşırdım, sustum. O, nasılsın, ne yapıyorsun, uzun yıllar görüşemedik dedi. Evet ortaokuldan sonra görüşemedik dedim. Dedim ama, hele ona nasıl hitap edeceğimi kestiremiyordum. Bir müddet onu isimlendirmeden konuştuk. O, sürekli adımı söylüyordu, ama ben, O'nun suss işareti ile adını söyleyemiyordum. Sonunda sıkıldım. Güldü, olur ama sessiz söyle dedi. Eee, şimdi ne yapıyorsun? diye sordu. Mesleğimi söyledim, fakat şu anda işsiz olduğumu, bu hafta da kirayı ödeyemediğimden, evden çıkarılacağımı, kış gününde çok zor olacağını, ne yapacağımı da bilmediğimi anlattım. O da, bir kamyon şoförü dostu olduğunu, üç gün sonra İran'a yük götüreceğini, bir ay sonra döneceğini, zorda kalırsam kendisine gelebileceğimi, mesleğinin de kuaför kalfalığı olduğunu söyleyerek, adresini verdi. Kusura bakma geç kalmadan gideyim birazdan trafik sıkışır dedi. Ve ayrıldık.

Adrese baktım, "MÜCADELE ÇIKMAZI" No/5 Kat/1 Beyoğlu... Güldüm. Tam bana göre bir adres dedim içimden. (MÜCADELE ÇIKMAZI). Bu isim sanki beni anlatıyordu. Belki onu da anlatıyordu. Çocukluk arkadaşım Zeki, Nihal olmuş. Allah allah deyip yürüdüm, adımlarımı saymayı da karıştırdım tabii. Bu sefer 5576 adım çıktı...

Ara sokaklardan birinde, sürekli gittiğim kahveye oturdum. Çayımı söyledim, daha içmeden, içeriye eski tiyatrocular-dan hocam dediğim Yaşar Abi girdi. Pencere kenarında oturduğum için beni görmüş, gelmiş. Oturdu. Biraz, Anadolu, biraz tiyatro, turne falan derken, konuyu kendi sorunlarına getirdi. Uzun zamandır işsiz olduğunu, oğlunun da, bu arada eve uğramadığını, parasız kaldığını, ev yerine de bir arkadaşının geceleri park ettiği arabasında yattığını, fakat arkadaşının bazı geceler gelmediğinde sokaklarda kaldığını anlattı. Anlatırken ellerinin titrediğini farkettim. Anlamıştım, içkiydi. Sabah sabah iki farklı insan, iki ayrı konu.. Hocaya sıkıldım. Parasızlığa bir kere daha küfrettim. Cebimdekini Hocam'la paylaştık, ayrıldık.

AKLIMIN KASIKLARI zonkluyordu... Aradan bir hafta geçti, evden çıkarıldım.

İşte sokaklar beni çağırıyordu. İlk gece Hocam'ın yattığı arabaya misafir oldum.

Hoca, iki şişe kötü şaraba arka koltuğu bana kiraladı. Sabah uyandığımda, Hocam'la bir kiracı daha birlikte uyuyorlardı. Sessizce arabadan indim. Doğru kahveye... Tükürsen havada donacak, hızla gittim, bir çay, bir çay daha, ısındım, ceplerimi karıştırırken, Zeki'nin yani Nihal'in verdiği adres gözüme çarptı. Kafamın karışıklığından unutmuştum. Tamam dedim, ne demişti, "Dostum İran'a gidecek, bana gelebilirsin", sevindim mi, sevinmedim mi bilmiyorum, ama hava çok soğuktu ve paltom da yoktu. O zaman gitmeliyim.

Akşamı orada burada takılarak zor yaptım. Doğru "MÜCADELE ÇIKMAZI"na, kapının önüne geldiğimde evin ışıkları yanıyordu. Yavaşça pencereden dinledim. Ses yok, tereddütle zili çaldım. Kapı açıldı. Zeki, yani Nihal, ah affedersin hoşgeldin, buyur içeri gir dedi. Çekingenlikle girdim, oturdum. Rahat oturmamı, dostunun gittiğini söyledi, biraz rahatladım. Yemek yedik, içki içtik.

Ben, işsiz güçsüz parasız orada kalmaya başladım. Evde bir de yaşlı kedi vardı. İri yarıydı. Yattığım odanın duvar altlarından fareler girip çıkıyordu. Uyurken korkuyordum. Ulan ya bunlar bir gece benim kulağı götürürse diye düşünürken, aklıma bir fikir geldi. Gece uyurken yaşlı kediyi bir yere gitmesin diye koluma bağlayıp uyuyordum. Her gece Zeki-Nihal'le, içki içip geçmişten ve sanattan konuşuyorduk. Hep şarkıcı olmak istedim, olamadım diyordu. Hele biraz içince daha da efkarlanıp şarkı söylüyordu. Ben de ne güzel şarkı söylüyorsun dedikçe en sevdiği şarkıyı (EVREŞE YOLLARI'NI) gecede 10 kere dinliyordum. Sıkılıyordum ama, el mahkum. Dışarısı soğuk, cebte bir lira yok, eh ne yapalım...

Eve yerleşeli yirmi gün olmuştu, Zeki-Nihal, arada bir hatırlatıyordu, adamı çok özledim, çok özledim ama sanattan hiç anlamıyor, bak seninle ne güzel sanat muhabbetleri yapıyoruz diyerek, sözü yine şarkıcı olamadığına getiriyor, efkarlanıyor, efkarlandıkça da "EVREŞE YOLLARI'NI" söylüyordu.

Bir gün evde yalnızdım. Kediyle konuşuyordum. Onun da benim gibi bir işe yaramadığını söylerken, kapı çalındı. Telaşlandım, korka korka kapıyı açtım. İri yarı koca bıyıklı bir adam... Kimi aradığını sorduğumda, o da benim kim olduğumu sordu. Hemen anladım, anladım ama ben kimin arkadaşıydım. Zeki'nin mi, Nihal'in mi. Hadi bakalım oğlum, söyle dedim içimden. Toparlandım. Zeki'nin çocukluk arkadaşı olduğumu söyledim ve kendimi tanıttım. İçeri girdi, benim odada oturduk. Fakat adam fazla yüz vermiyordu. Akşamı zor yaptık. Zeki - Nihal geldi. Sarıldılar. Beni tanıttı ama adam beni hiç sevmedi. Sonradan odalarına geçtiler. Birazdan odadan, kavga, tokat sesleri gelmeye başladı. Kıskançlık kelimeleri kafama çarpıyordu. Kalktım, sessizce sokak kapısını açıp, karanlığın soğuk karnına kendimi attım. Doğru Hocamın arabasına, araba yoktu, ama Hocam soğuktan donmuş bir heykel haşmetiyle bekliyordu. Durmanın faydası yok diyerek İstiklal Caddesi'ne çıktım. İşte yine sokaklar beni ağırlıyordu. Adımlarımı saymaya başladım. Kaç adım çıktı hatırlamıyorum.

Leb-i Derya Sayın

BEDRİ RAHMİ EYÜBOĞLU

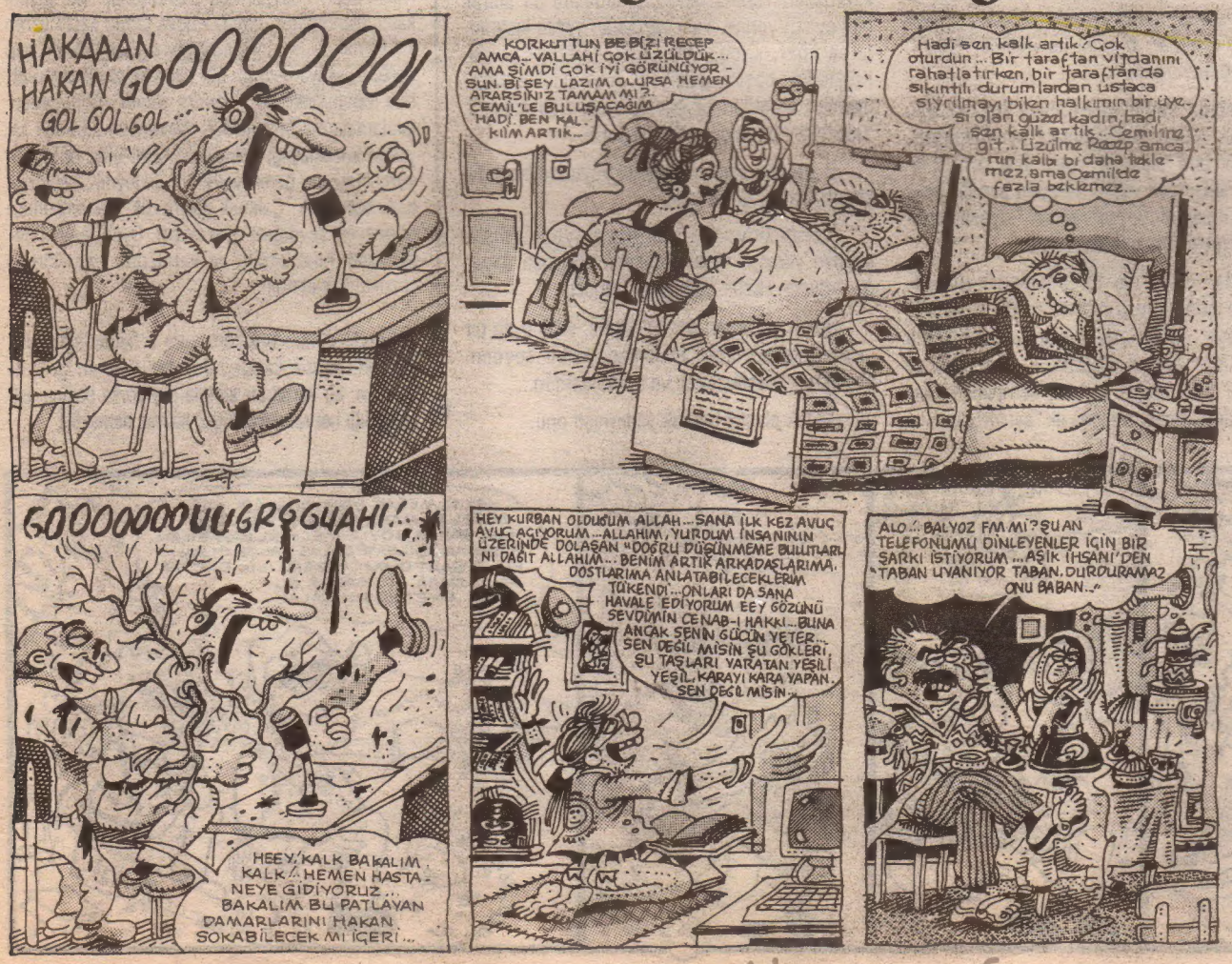

Sevinsin

Aldık nasibimizi hüzünden
İşte geldik gidiyoruz sevinsin
Halbuki ne güzel başlamıştı hikâye
Şerbet gibi bir gök üstümüzde.
Ve bütün lezzetleriyle toprak
Gözümüzde nur, dizimizde takat
On parmağında on hüner vardı
Biz onun sevgili kulları.
Dünyasını âbad eyledik
Bir can verdi bize bin alır
Gideriz gözümüz arkada kalır
Sevinsin

Açın kapıları açın
Gidin haber verin meleklere
Can çekişip durmasın beyhude yere
Elbet bir tutam ot biter üstümüzde
Mezarına göre ayağını uzatır ölülerimiz.

Akşamsefası

Muhsin Kızılkaya

CİNS İSİMLER

Plastik Bardağın Gazabı

"Zira her kim geçebilmiştir korkunun ilk büyük kapısından,
o, ayak basabilmiş demektir gerçeğin ön bahçelerine,
.....
Zira her kim ki onu yaşar,
açılmış demektir varoluşun bütünlüğüne"

Hermann Broch

"Qiro" gerçek adı değil, lakabıydı. Kapkarayı, simsiyahı çağrıştıran "zift" demek qiro... Bu lakabı, arkadaşları taktılar ona henüz ortaokuldayken, sonra gerçek adını herkes unuttu; polis kayıtlarına bile adı "Qiro" olarak geçti; 9 yıl kaldığı Diyarbakır Cezaevi'nde bile onu gardiyanlar hep "Qiro" diye çağırdı.

Görüşmeyeli tam dokuz yıl olmuştu. Yollarımız ayrılalı yıllar olmuştu. Araya, onun Diyarbakır'da geçirdiği dokuz yıllık mapus hayatı, benim üç yıl süren lise ve dört yıl süren üniversite öğrenciliğim girmişti. Günün birinde, hiç beklemediğim bir anda, bir gölge gibi, fakat yine aynı adam, hiç değişmemiş gibi çıkıp geldi, İstanbul'da buldu beni.

Dokuz yıl önce bıraktığım Qiro'ydu. Bir tek, alnının ortasına yerleştirdiği dehşet öfkesi biraz daha büyümüştü. Artık hayal mayal hatırlıyordum onu. Düşündükçe onu, alnının ortasına bir yumruk gibi oturmuş olan o öfkeyi hatırlıyordum, bir de kısacık boyunu. Yürürken bir insan yürüyor izlenimini vermiyordu. Boyu o kadar kısaydı ki, yolda bir şey yuvarlanıyor gibi gelirdi. Beli hafif kamburdu, gözlerini yere diker, kafasını eğer, omuzlarının içine çeker, bir gözüyle de etrafı kolaçan ederek, bir tazı uyanıklığında yürürdü.

Dokuz yıl sonraki karşılaşmada, neler çektiğini anlatmadan, ne yaptığımı sormadan, sanki yaşadıkları çok olağan şeylermiş gibi, sanki Diyarbakır Cezaevi'nde dokuz yıl geçirip, aylarca foseptik çukurunda yaşamamış gibi, herşey çok sıradanmış gibi, denize gitmek istediğini söyledi. Öğrenciyim, cebimdeki para sınırlı, alıp onu Kilyos'a götürdüm, plaja. Soyundu ve kendini bıraktı denize. Uzun süre çıkmadı.

Sonra büfeden çay alırken (plastik bardaklardan verdiler çayı bize), bardağı uzattım ve ilk defa farkettim o müthiş korkuyu. Plastik bardağı görünce bir çığlık attı. Öcü görmüş gibi... Yüzü değişti, dudakları titredi. Ağzını tutarak hızla sırtını döndü ve kusmaya başladı.

Kendini ele vermişti. Plastikten korkuyordu. Tam dokuz yıl boyunca bu nesneyle yaşamıştı. Yemekleri plastik kaplardan yemiş, suyu plastik bardaklardan içmişti.

Küçükken yaramaz bir çocuktu. İlk dayağını babasından, sonra sokakta arkadaşlarından yedi. Okula başladığında dayağa iyice alışmış bir çocuktu artık. Öğretmenler dövmeye başladılar sonra. Sınıfta sıraların üstüne çıkar, yüksek sesle türkü söylerdi; arkasından da dayak yerdi. Dayak acıtmıyordu canını, öğretmenler bazen kaldırıp var güçleriyle betona indirirlerdi, lastik top gibi zıplar yine aynı yaramazlıkları sürdürürdü.

Lise yıllarında devrimci oldu. Yediği dayak, vücudunun artık alıştığı dayak direncini arttırmıştı. Ancak bu yetmedi ona. Bitmemiş bir inşaata gitti bir iki arkadaşıyla, birbirine işkence yapmaya başladılar, Filistin askısına astılar, alttan birbirine duman verdiler. Sanki günün birinde, gördüğü bütün bu işkenceler işine yarayacaktı. Direnci artacak, dokuz yıl boyunca göreceği her türlü işkenceye rağmen ağzından tek bir kelime bile çıkmayacaktı.

İlk kitabevini o açtı şehrimizde. Adını "Şoreş" (Devrim) Kitabevi koydu. O günden sonra Şoreş Kitapevi, önemli kararların alındığı, tartışmaların yapıldığı bir mekan haline geldi. Şoreş Kitabevi, dilimize yeni kavramlar soktu. "Somut koşulların somut tahlili" burada yapıldı, "objektif ve subjektif şartlar" burada konuşuldu, "süreç" burada değerlendirildi.

O zamana kadar devrimciler tek vücuttu şehrimizde. Henüz fraksiyonlara ayrılmamışlardı. Herkesin ayrı "siyaseti" yoktu. İşte tam bu sırada yine "çıkıntılık" yaptı. Sürüden ayrıldı, farklı olduğunu ispatladı ve şehrimizin "siyaset ortamına", "süreç'e" Maoculuğu soktu.

Dışardan gelen bir öğretmeninden etkilenmişti ve o güne kadar birlikte poker oynadığı, geceleri "işe" çıktığı arkadaşlarına başkaldırdı ve "Maoculuk" akımını başlattı. Kısa sürede de etrafına bir sürü adam topladı, sempatizan kazandı. Ve devrimciler arasına ilk "ayrılık" girdi.

Gece gündüz kitabevinde Mao'yu, Lenin'i okudu. Satırların altını kırmızı kalemle kalın kalın çizdi, "sosyal emperyalizm", "halkın devleti", "sosyal faşizm" kavramları üzerine hararetli tartışmalara girişti, zaman zaman tartışmalar kavgaya dönüştü, çay bahçelerinde sandalyeler havada uçuştu, kafalar kırıldı, insanlar geceleri birbirinin yoluna pusu kurdu.

Qiro artık bir güçtü. Qiro, adamlarıyla bir "siyasetti". Zaman zaman Qiro artık bir korkuydu. Arkasına bir aşiret aldı ve adamlarıyla birlikte, parkalarının altında hep kalın sopalarla dolaştı. Ağzından çıkacak tek kelime, karşı siyasetten hasımlarından birisinin öldürülesiye dövülmesi için yeterli bir nedendi artık.

Adam avlıyordu. Gözüne kestirdiği gözüpek, korkusuz delikanlıları bir yolunu buluyor kitabevine götürüyor, kalın kalın kitapları raflardan indiriyor, altını çizdiği satırları yüksek sesle okuyor, kendi saflarına çekiyordu. Bir gün Kemal diye bir delikanlıyı götürdü kitabevine, saatlerce Sovyetler Birliği'nin neden "sosyal-emperyalist" olduğunu, Brejnev'in "nasıl havuzda kanlarla gününü gün ettiğini" anlattı ve uzun nutkunu bitirdikten sonra, "işte bütün bu nedenlerden dolayı Sovyetler sosyal-emperyalisttir" dedi. Teorik bilgisiyle onunla başedemeyen Kemal, ona döndü ve "Yalancının anasını s...yim mi" dedi. Kemal oradan çıkarken, bir araba dolusu dayak yemişti.

Sonra Van'ı örgütlemeye gitti. Aylarca dönmedi. Babası oğlu için kaygılanıyordu. Kardeşini gönderdi peşinden. Kardeşi Van'da bir çay bahçesinde, etrafına onlarca adımı almış, onlara ajitasyon çekerken buldu onu. Yaklaştı ona ve onu almaya geldiğini söyledi. Kardeşini tanımamazlıktan geldi. Yanındaki adamlarına "bu polistir, beni götürmek istiyor" dedi. Adamları, kardeşini hemen çembere aldı.

Kardeşi tek başına Hakkari'ye döndüğünde bir kamyon dolusu dayak yemişti.

1979 yılının sonbaharında, Zap vadisinin karşı yamaçlarında, dağı dik kesip nehre inen kayalara slogan yazmaya karar verdi. Yol üstündeydi o dik kayalar, gelen geçenin gözünden kaçmazdı. Yanına birkaç arkadaşını da alarak gitti eylem yerine. Yazı yazdıkları yerde kıstırılırlarsa eğer, kaçacakları hiçbir yerleri yoktu. Korktukları başına geldi. Bir polis ekibine yakalandılar. Ardından kitabevine baskın düzenlendi. Yeterince suç unsuru bulmuşlardı.

O günden sonra dokuz yıl boyunca bir daha kimse Qiro'yu göremedi.

Hayatı boyunca çok dayak yedi. Hiçbir şeyden yılmadı. Çok küçükken alışmıştı dayağa, eziyete. Hiçbir şeyden korkmazdı.

Dokuz yıl sonra gördüğümde, artık o da bir şeyden korkuyordu. Evet sadece bir şeyden, plastikten; plastik tabak ve bardaklardan...

Bir tek plastik bardak yıldırmıştı onu.

todikanka kolitop

küçük İSKENDER

Onlar, susmanın, suskunluğun aymaz tutanakları! Çıkartıp çıkartıp gösterdiğimiz, salya sümük öptüğümüz sevgili resimleri, tek kelime etmeden sarardılar. Hatırlıyorum: sarılık geçiren sevgili resimleri, tedaviyi kesinlikle reddederler.

Manevra kabiliyeti yüksek aşklar yaşardık gecenin ıssızlığa bağdaş kurduğu vakitlerde. Alkol, alkolün sırtını sıvazlardı hüzünlendikçe biz. Şarkılar, tehlikeli bir yerden serbest vuruşta bulunurdu. Telaşa mahal yoktu ihanete uğrayıp taklaya geldiğimiz anlarda. Yılların haylaz gardırobunda mis gibi kokan masumiyetimiz ve çaktı mı oturtan hassasiyetimiz asılıydı. Akşamüstlerine kendi ellerimizle gömdüğümüz titrek dudaklarımız, çoook eskiden beri sevdiğimiz şiirlerle yakınlaşırlardı birbirlerine. Uzun sessizliklerin ardından, sabıkalı tanrılarla tanımlardık acılarımızı. Oysa şunu bilemeyecek kadar acemi ve yalnızdık: –ki, herkes çocukluğu kadardır!

* * *

Taşikardilere yolaçan **insan oyunları** oynardık gecenin tabanca taşıdığı vakitlerde. Delikanlılar delikanlılıklarını, kızlar kızlıklarını çoğaltırlardı tekme tokat. Gitmek ister, gidemezdik. Günlük tutmadılar, sarılıp uyuduğumuz, uykularımızı bölüştüğümüz yataklar. Onlar, susmanın, suskunluğun aymaz tutanakları! Çıkartıp çıkartıp gösterdiğimiz, salya sümük öptüğümüz sevgili resimleri, tek kelime etmeden sarardılar. Hatırlıyorum: sarılık geçiren sevgili resimleri, tedaviyi kesinlikle reddederler. Diyorduk ki: hiç ayrılmayacağız; ayrılmak, bir kuşun bir kuşa küsmesidir bizim hayatımızda. Oysa şunu bilemeyecek kadar acemi ve yalnızdık: –ki, herkes, çocukluğu kadardır!

* * *

Umutsuzluğu, makus talihleri yüreklendiren, bazen de yenildik izlenimi uyandıran sancılı ölümler sağardık gecenin gözlerinin dolduğu vakitlerde. Adam adama savunmaya çekildiğimiz, tek başına kalıp içlendiğimiz, boydan boya çizilip **sanki** yarım kaldığımız, yarım bırakıldığımız mücadelelerde hep **heeep** biraraya gelirdik. **Bir narın kalın kabukları altına toplanmaktı bu.** 'Devrim şehidi, ölüm orucu' tamlamalarına bozulurduk. Devrim'le-Ölüm'ün kıyasıya kucaklaştığı noktalarda şehit gibi, oruç gibi sözcüklere ne gerek vardı?! Tetikteydik, kesmeye hazır ustraydık. Çakmak çakmaktık. Rakının dibini görmeyen sevdiğini göremezdi. Oysa şunu bilemeyecek kdar acemi ve yalnızdık: –ki, herkes çocukluğu kadardır!

* * *

Şimdi, dönüp bakıyorum da o harikulade günlere, yüreğime karaladığım bir mısram geliyor hatırıma: **bir kartal bir kartala dayıyorsa başını, aşk çağrıldığı her randevuya geç kalmış demektir!**

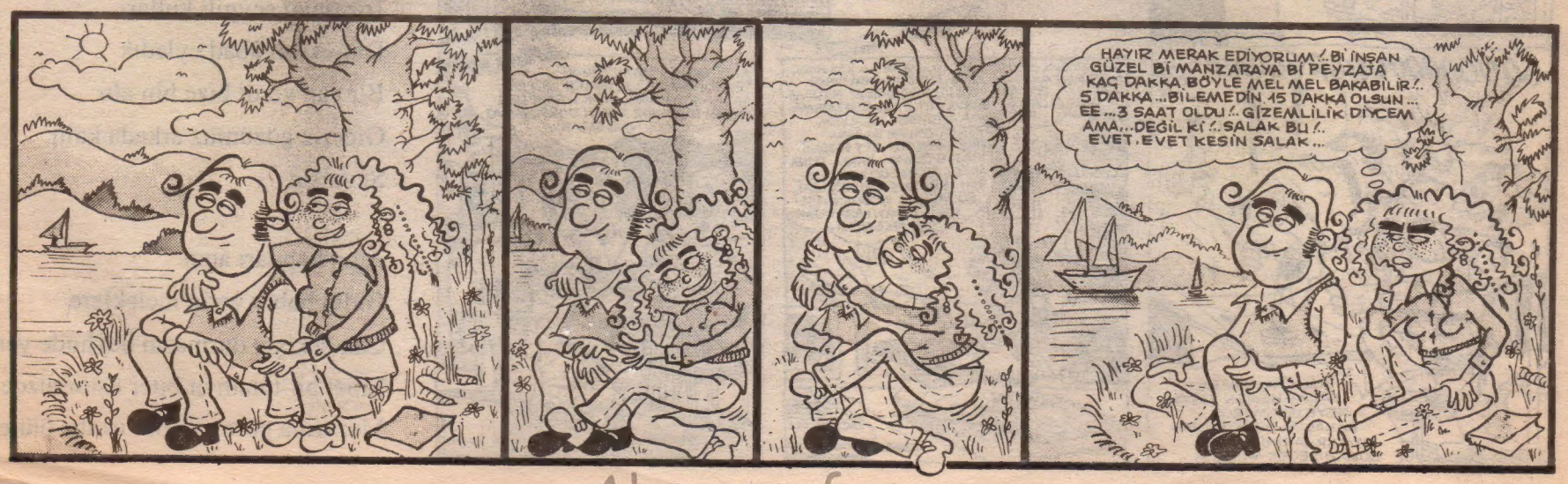

Akşamsefası

HALİL TURHANLI

ROBERT CRUMB - Kendi Portresi

***Robert Crumb**.. Bir zamanlar, Zap Comix ile yıkıcı, yakıcı, anarşik bir estetiği ateşlemiş olan sanatçı. "Yirminci yüzyılın Breughel'i"*

Şimdilerde politik doğru liberaller ve feministlerce cinsiyetçi, kadın düşmanı ve hatta insansevmez (misantrop) olmakla suçlansa da bizler bugün dahi onun çizgi romanlarını okumaktan haz alıyoruz; kahkahalarla boğulduğumuz zamanlar da oluyor.

Onun "Keep On Truckin" (Bu Yolda Devam Et) logosunu, Big Brother And The Holding Company'nin "Cheap Thrills" albümü için Janis Japlin'in isteği üzerine ve LSD etkisi altında çizdiği kapak resmini, yarı - pornografik "Kedi Fritz" çizgi romanını, at ya da katıra benzeyen kadınlarını hiç unutamıyoruz.

Peki ama, bu kalın gözlüklü ve çiroz gibi sıska adamın yarattığı altüst edici mizah ve estetiğin aile içi skandallardan, çocuklukta yaşanmış şiddetli ruhsal depremlerden kaynaklandığını biliyor muyduk?

Robert Crumb, hep akılalmaz ölçüde acayip tipler resmetti. 1980'lede editörlüğünü yaptığı bir dergi "Weirdo" (Acayip) adını taşıyordu. Meğer Crumb'un içinde büyüdüğü aile ortamı, yakın çevre en az onun çizgi romanlarındaki tipler kadar tuhaf ve tekinsiz karakterlerle doluymuş.

Hayır, onun cinsiyetçiliğini meşrulaştırma girişiminde bulunmayacağım. Onu aklama egzersizleri de yapmayacağım. (Gerçekte, **Crumb**'ın bu soy girişim ve egzersizlere gereksinimi de yok; çünkü o artık Güney Fransa'da kimsenin ona erişemeyeceği sakin bir köyde, kuytu bir köşede yaşıyor) Ben yalnızca, **Crumb**'ın çizgi romanlarında inşa ettiği dünyanın çocukluk deneyimlerinden büyük ölçüde etkilenmiş olduğunu söylüyor ve kanıt olarak da Terry Zwigoff'un "Crumb" belgeselini gösteriyorum.

Geçen yıl **Robert Crumb**'ın dostu Terry Zwigoff, onun çocukluğu ve iç dünyası hakkında önemli ipuçları veren bir belgesel film yaptı. "Crumb" adlı bu film, karşı - kültür ikonunun bazı samimi itiraflarını da içeriyor. Örneğin, bir anlamda çizgi romanlarının alameti farikası sayılan o irikıyım kadınları çizerken tahrik olduğunu, kızıştığını ve sonunda çizdiği kadınlara bakarak otuzbir çektiğini ifşa ediyor.

Sözünü ettiğim belgesel filmde **Robert Crumb**'ın yanısıra, en az onun kadar travmalı çocukluk yaşamış, ruhları yaralanıp berelenmiş ve us düzenleri altüst olmuş kardeşleri Maxon ve Charles'ın da portreleri çizilmiş.

"Crumb" belgeselinin **Robert** ve kardeşlerinin çocukluklarına biraz fazla Freud'çu perspektiften baktığı, onların her türlü "sapıklık"larının kaynağını çocukluk deneyimlerinde, ebeveynleriyle ilişkilerinde aradığı söylenebilir. Ancak, Crumb kardeşlerin gerçekten dramatik yaşam öykülerini izlediğinizde Philip Larkin'in "Annen ve baban / senin hayatını si.ip atarlar." ya da John Lennon'ın "Evde senden nefret ederler / okulda ise seni döverler" dizelerindeki haklılık ve doğruluk payının büyüklüğünü teslim ediyorsunuz. Bu arada, Zwigoff'un belgeselinin aynı zamanda bir boşalma (katharsis) filmi olduğunu da belirtmek gerekiyor.

Baba Crumb, Amerikan Deniz Kuvvetleri'nde görev yapmış; oradan ayrıldıktan sonra ticaret hayatına atılmış ve başarılı da olmuş. Fakat çalışmaya ve başarıya inanan bu tipik Amerikalı evinde tam bir despotmuş. Üç oğlunun da canlarına okumuş, onların ruhlarında hiç kapanmayacak yaralar açmış, hayatlarını si.ip atmış. Anne Crumb ise hep kocasını yatıştırmaya, çocuklarını baba teröründen korumaya, onun öfkesinden esirgemeye çalışmış. Ama, Crumb kardeşler, bu kez de anneleri Beatrice'in himayesiyle ezilmiş, aşırı sevgisiyle boğulmuşlar.

Robert'ın ağabeyi Charles, uzun süre tedavi görmüş, intihar eğilimleri taşıyan bir şizofrenmiş. Ömrü boyunca Philadelphia'daki babaevinin kapısından dışarıya adımını atmamış. Yıllarca kimseyle görüşmeyen, münzevi bir hayat yaşayan ağabey Charles, "Crumb" belgeselinin tamamlanmasından kısa bir süre sonra intihar etmiş.

Küçük kardeş Maxon'ın geçmişi biraz kirli, biraz karanlık. Şu anlamda: Küçük bir çocuğa sarkıntılık etmekle suçlanıp yargılanmış. Sonra babaevini terk ederek San Francisco'ya gitmiş. O günden beri orada, tavanarasındaki bir odada çilekeşce bir hayat yaşıyor ve bir anlamda kendi kendini cezalandırıyormuş.

Kuşkusuz, baba Crumb'ın teröründen **Robert** da payına düşeni almış. Küfürbaz, despot babası küçük **Robert**'ın ruhuna yavaş yavaş bir güçsüzlük, ezilmişlik duygusu aşılamış. Baba terörünün etkisi bununla sınırlı kalmamış. **Robert Crumb,** baba baskısının bedenini de dumura uğrattığını, onu çelimsiz ve sıska bıraktığını ileri sürüyor. Dahası, bereketli, doğurgan, iri yapılı ve tehdit edici kadınlar çizmesini de bu ruhsal ve fiziksel ezilmişliğinin sonucu olduğunu belirtiyor.

Küçük **Robert** için okul ortamı evdekinden pek farklı olmamış. Baba terörünün yerini okulda öğretmen işkenceleri almış. Bir kez daha John Lennon'ı anımsadınız değil mi? "Evde senden nefret ederler / Okulda ise seni döverler" Ece Ayhan ustaya gönderme yaparak söylersek, velhasıl babası ve öğretmenleri vurmuş, onlar vurdukça küçük **Robert** büyümüş. Büyüyünce de bir işçi sınıfı kahramanı değil, ama bir karşı - kültür guru'su olmuş.

Crumb biraderler (soldan sağa): Maxon, Robert ve Charles

Bir an Freud'çu gözlükleri çıkararak baktığımızda, Crumb kardeşlerin yaşadıklarının aslında 1950'lere özgü genel bir çocukluk trajedisi olduğu, o dönemde çok sayıda çocuğun derin ve iz bırakan ruhsal yaralar aldığı söylenebilir. Kuşkusuz bu kollektif örselenmenin temel nedeni 1950'lerin baskıcı atmosferiydi. Baskı ve sindirmenin toplumun çekirdeğini oluşturan ve mikrokozmosu sayılan ailede öncelikle uygulama alanı bulması kaçınılmazdı. Bu bakımdan, "Crumb" belgeseli, 1950'lerin televizyon karşısındaki anne - baba, onların dizleri dibindeki çocuklarla çizilen mutlu ve ideal Amerikan ailesi mitini yıkıyor, çocuklarını sımsıcak sevgiyle sarmalayan ve düşman bir dış dünyadan koruyan özverili ebeveynler mistifikasyonunu çözüyor ve böylelikle, genelde aile ortamının çocuklar için bir sığınak değil, gerçek bir işkence merkezi olduğu gerçeğini açığa çıkarıyor.

SAYI: 21
26 EYLÜL1996
PERŞEMBE

SAHİBİ:
ŞİMERA YAYINCILIK LTD. ŞTİ. adına Mehmet ÇAĞÇAĞ

Yayın Yönetmeni:
Metin ÜSTÜNDAG

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Kutlu ESENDEMİR

Öküz'e saman ve su verenler:
Altay MARTI, Aslan ÖZDEMİR, Atilla ATALAY, Ayça ŞEN, Bahadır BARUTER, Bahadır BOYSAL, Can KOZANOĞLU, Can YÜCEL, Can BARSLAN, Cezmi ERSÖZ, Cüneyt ÖZDEMİR, Devrim SEVİMAY, Derya SAYIN, Eflatun NURİ, Ender ÖZKAHRAMAN, Engin TURGUT, Eşber YAĞMURDERELİ, Ferhan ŞENSOY, Fikret BEKLER, Gani MÜJDE, Güneri İÇOĞLU, Halil TURHANLI, Hacer YILDIRIM, Haydar ERGÜLEN, Kemal GÖKHAN, Kutlu ESENDEMİR, Lütfü OFLAZ, Mehmet ÇAĞÇAĞ, Mesut CEYLAN, Memed Erdener, Mesut KARA, Metin ÜSTÜNDAĞ, Murathan MUNGAN, Muhsin KIZILKAYA, Musa KART, Nihat GENÇ, Orhan PAMUK, Oktay GÜZELOĞLU, Ömer LAÇİNER, Semra CAN, Sezai SARIOĞLU, Sunay AKIN, Soner GÜNDAY, Tan CEMAL, Tuğrul ERYILMAZ, Tuncay AKGÜN, Tuncel KURTİZ, Tuncer ERDEM, Ümit KIVANÇ, Vedat ÖZDEMİROĞLU, Yıldırım TÜRKER, Yılmaz ERDOĞAN, Zafer TEMOÇİN

Sayfa Sekreteri
Aydın ŞAHİN, Fikret ÖZDEMİR

Bilgisayar Tasarım:
Murat YÜCEŞAN
Cebrail OKÇU
Vesile ÖZDEM
Yasemin KALE

Montaj:
Kadri Çavuşoğlu

Satış:
Cüneyt AYDIN

İşletme:
Orhan AÇAR

Halkla İlişkiler:
Suzan ÇARK

Muhasebe:
Yaşar AKŞAHİN

Bina Görevlisi:
Yasin ADIYEKE

Tel: 251 42 44 - 251 57 54,
Fax: 251 52 67,
Baskı: Basmat
Dağıtım: Bir-Yay,
Adres: İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800

ABONELİK KOŞULLARI

AMERİKA - (UÇAK)
1 yıllık Abone bedeli - 100 $ -
6 aylık Abone bedeli 50 $
UZAKDOĞU - (UÇAK)
1 yıllık Abone bedeli - 125 $
6 Aylık Abone bedeli 65 $
AVRUPA (POSTA)
1 yıllık Abone bedeli 100 DM
6 aylık Abone bedeli - 50 DM
AVRUPA (UÇAK)
1 yıllık Abone bedeli 110 DM
6 aylık Abone bedeli 55 DM
YURT İÇİ (POSTA)
1 yıllık Abone bedeli
3.500.000 TL
6 aylık Abone bedeli
1.750.000 TL

BANKA HESAP NUMARALARI:
Mark hesabı: 3002462 - 0
Dolar hesabı: 3002461 - 2
TL hesabı: 1100384 -7

(Hesap numaralarının hepsi Yapı Kredi Bankası, Parmakkapı Şubesine aittir)

Akşamsefası

öküztüphanesi

ÖKÜZTÜPHANESİ

HAFTANIN ALINTISI

"Herşeyi sakınmadan yazdım. Biliyorum, beni alıp götürecekler; milyarlık para cezası verecekler. Ama yazı yazan herkese bir önerim var. Yazın, herşeyi korkmadan yazın. Size çok büyük para cezası verecekler. Bu parayı ödeyemediğiniz için gelip eşyanızı haczedecekler. Yılmayın, tekrar yazın. Bu kez haczedecekleri bir şeyiniz kalmayacağı için donunuzu isteyecekler. Çıkarın, verin donunuzu; sonra çırılçıplak atın kendinizi sokaklara, bağırın. Ey ahali, para cezası ödeyemediğim için donumu alıp götürdüler, deyin. Rezil olan siz olmayacaksınız."

Dr. İSMAİL BEŞİKÇİ

ÖNCE YAZARINI, SONRA YAYINCISINI, YA SONRA!..

İSMAİL BEŞİKÇİ'nin yayıncısı, Yurt Yayınları sahibi, Ünsal Öztürk bugün cezaevine giriyor. Yayınladığı 36 kitap hakkında açılan sayısız davadan şu ana kadar cezası kesinleşen, bir milyar da para cezasına çarptırılan ÜNSAL ÖZTÜRK anlatıyor:

"YAYINEVİM HAKKINDA 62 TANE DAVA AÇILDI. 41 KİTABIM TOPLATILDI, SORUŞTURMA AÇILDI. 36'SINDAN MAHKUM OLDUM. BEŞ KİTAP HAKKINDA AÇILAN DAVA BERAATLE SONUÇLANDI. İSMAİL BEŞİKÇİ'NİN "BİR AYDIN BİR İNSAN, BİR ÖRGÜT" ADLI KİTABINA BİRDEN FAZLA DAVA AÇILDI. DGM'DE, AĞIR CEZA'DA, ASLİYE'DE MAHKUM EDİLİYOR. AĞIR CEZA'DA 159. MADDEDEN DGM'DE 8. MADDEDEN, ASLİYE'DE 5816. SAYILI KANUNDAN AYRI AYRI MAHKUM EDİLDİM. YARGITAY 9. DAİRESİ CEZAYI ONAYLADI. OYSA, BU TCK'NIN 79. MADDESİNE AYKIRI. BİR FİİLE BİRDEN FAZLA CEZA VERİLEMEZ. İSMAİL BEŞİKÇİ'NİN 33 KİTABINI YAYINLADIM, 29 KİTABI MAHKUM EDİLDİ. DÜNYADA BUNUN TEK ÖRNEĞİ YOK. 8. MADDE DE DEĞİŞİKLİK YAPILDI. CEZAEVİNDEN ÇIKTIM. YENİ MADDEDEN 38 AY HAPİS CEZAM ONAYLANDI. BİR MİLYAR LİRA DA PARA CEZASI VERİLDİ. CEZAEVİNE GİRECEĞİM AMA PARA CEZASINI ÖDEMEYECEĞİM. EKONOMİK OLARAK ÖDEYECEK GÜCÜM YOK. AYRICA BU CEZA MEŞRU DEĞİL, BENİM PARA CEZASINI ÖDEMEM İÇİN BİR YERE ZARAR VERMEM GEREKİYOR. SATIŞ YAPILMADAN HENÜZ ELİME BİLE ALMADAN KİTAPLAR MATBAADAN TOPLATILIYOR. BANA HİÇBİR YERDEN DESTEK GELMEDİ. YAYINCILAR BİRLİĞİ'NDEN BİR TELEFON DAHİ GELMEDİ. İSMAİL BEŞİKÇİ HAKKINDA 104 DAVA AÇILDI. BU ONUN YÜZYILI AŞKIN CEZAEVİNDE YATMASI VE MİLYARLARCA LİRA PARA CEZASINA MAHKUM OLMASI DEMEK. BEŞİKÇİ, MÜMTAZ SOYSAL HAKKINDA BİR KİTABINDA ELEŞTİRİ YAPTIĞI İÇİN DE CEZA ALMIŞTI. AMA MÜMTAZ SOYSAL BU KONUDA HİÇBİR ŞEY YAZMADI. KİMSE İLGİLENMİYOR."

Akşamsefası